

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Triapostolatus Septemtrionis

Caesar, Philipp

Coloniæ Agrippinæ, 1642

Vita S. Ansgarii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43650

S. ANSGARII.

incipiunt Capitula in vitam Beatissimi Ansgarij, Hammenburgensis seu Bremensis Archi-Episcopi & Confessoris: in Christi nomine. Amen.

1. **Q**ualiter ab infantia reuelationibus inspiratus, & per visionem à Dei Genitrice MARIA ammonitus, vt vanitatem fugeret.
2. Qualiter post mortem Karoli Imperatoris in sancta nocte Pentecostes deductus sit per Beatum Iohannem Baptistam, & sanctum Petrum Apostolum, primò ad ignem purgatorium, deinde ante maiestatem Domini.
3. Qualiter in Oratorio Iohannis Baptista per visionem IESVM CHRISTVM viderit, & ei peccata sua confessus sit.
4. Qualiter animam discipuli sui Fulberti ad cœlum deferri, & inter Martyres collocari cognouerit.
5. Qualiter in Sanctitatis gratiâ proficiens ad nouam Corbeiam docendi causâ destinatus sit.
6. De conuersione Herioldi Regis, & qualiter ipse, S. Ansgarius, & Audbertus ad partes Danorum directi sint.
7. Qualiter prefati Serui Dei apud Danos quoslibet ad viam veritatis monerent, & quod Scholas ibi statuerint, ac peracto biennio Audbertus ad nouam Corbeiam deductus & defunctus sit.
8. De legatione Sueonum ad Imperatorem Ludovicum, postulantium, vt eis Prædicatores mitteret

- ret, & de visione Patrie Ansgarij, ut annuntiaret.
9. De Legatione ipsius & VVidmari ad Sueones, & quanta aduersa in ipso itinere passi sint.
10. Qualiter ad Bircam venientes à Rege Sueonum Bern suscepti sint, & Herigarius Praefectus fides credulitatem suscepit.
11. Qualiter ad Imperatorem reuersi sint, & ipse cum consensu Episcoporum vltra Albiam Episcopalem Sedem constituuerit, ad quam Sanctum Ansgarium consecrari fecit: & quod ad eandem sedens Cellam Thurhole vocatam subiugauerit.
12. Qualiter Romam directus auctoritate Papa Gregorij IV. Pallium suscepit, & Legationem ad partes omnium Septentrionalium & Orientalium Nationum, quocumque modo nominatarum.
13. Qualiter Gauthbertus qui & Symon, ad Sueoniã peruenies, honorisf. è à Rege & à populo susceptus sit.
14. Qualiter Ansgarius Archi-Episcopus suum strenue implevit officium, & ex paganis pueros ad seruitium Dei redemerit: & Hammaburg à piratis depraedata & combusta sit.
15. Quomodo Sueones Symonem Episcopum à finibus suis expulerint, & ultio diuina illius expulsio- nem subsequuta sit.
16. De profectioe Anachoreta Ardgarij ad Sueoni- am, & de fide Herigarij.
17. De fide matrona religiosa Frerhuburgis.
18. De reuersione Ardgarij post mortem Heriga- rij, & de morte HLudovvici Imperatoris.
19. Qualiter HLudovvici iunior cum consensu Episcoporum Episcopatum Bremensem causã solarij

Hanc in aburgensi Sedi subiunxerit.

20. Qualiter Guntharius Coloniensis Archi-Episcopus huic constitutioni resisterit, & postea consenserit, & per Salomonem, Constantia ciuitatis Episcopum ad Apostolicam Sedem directum à Papa Nicolao hac eadem res Apostolica auctoritate firmata sit.
21. De familiaritate Ansgarj Archi-Episcopi apud Horicum Regem Danorum.
22. Qualiter Sacerdos Domini ad partes Sueonum iter suum preparauit, & per Visionem Adalhardus Abbas ei prouentura nunciari.
23. Quod in eadem Legatione Missum & Signum Horici Regis habuerit, & populum inuenerit errore confusum.
24. Qualiter cognouerit gratiam Dei secum comitari, & de consensu populi, ut Christianitas apud eos haberetur.
25. De consensione Regis, ut apud eos Ecclesia fierent, & quomodo Dominus Episcopus Erimbertus Sacerdotem manibus Regis commendari.
26. De Visione quam prauidit in angustiâ mentis.
27. Qualiter virtus Domini Sueonibus patefacta sit, & ipsi vota spontanea Domino promiserint.
28. De morte Horici Regis & de persecutione iunioris Horici : & quomodo postea conuersus, quas antecessor suus concesserat, stabilierit & auxerit.
26. Quomodo Ansfridum Dominus Archi-Episcopus miserit, & post eius reuersionem Raginbertum, & post eius mortem Rimbertum.
30. De vita & conuersatione Sanctissimi Patris Ansgarj.

- 31. De Pastoralis eius gratia, & quomodo contumaces, mandatum eius prauaricantes, ignem diuine ultionis senserint.
- 32. De prauaricatione Nordalbingorum, & correptione, & qualiter id ipsum Archi. Episcopo prius coelitus ostensum sit.
- 33. Quod multi oratione illius, & vnctione olei sacri sanati sint: & de infirmitate & vltima fatigatione corporis eius: & qualiter pro tristitia animi sui per excessum mentis diuinitus consolatus sit.
- 34. De procuratione rerum suarum, & de transmigrationis eius tempore.

INCIPIIT VITA SANCTI ANSGARII ARCHIEPISCOPI.

Saluatio.

Dominus Sanctissimis & in Christi amore præcipua veneratione recolendis, ac diligendis Patribus & Fratribus in sacratissimo Corbeia Cœnobio Deo militantibus, Filij atque Discipuli Reuerendissimi Patris Ansgarij perennem felicitatis orant in Domino Dominantium pacem & salutem.

*Huius Descriptio
pionis an-
torem offe
S. Rimbo-
eū, constat
ex eius Vita
cap. 2. infra*

Prefatio: querelam de morte S. Ansgarij continens.

Qui per Domini gratiam Pastoris boni munere delectati, prædicationibus & **EXERCI**

exemplis informati, meritis & intercessionibus suffulti, nunc tandem eius præsentiâ desolati; satis perpendimus, quid pro nobis gemendum, quid uè pro eo gratulandum sit. Etenim verus Dei cultor abstinens se ab omni opere malo, & in simplicitatis molestiâ permanens, certam de se præbuit fiduciam, quòd hinc sublatus, ad eum quem semper totâ deuotione dilexit, cuique semper animo intendebat, sine cunctatione peruenerit. Vnde pro retributionis eius præmio verè nobis gratulandum credimus; pro nostrâ autem desolatione necessariò supplicandum: vt qui humanitus tanto destituti sumus Pastore, cœlitus diuino muniri mereamur auxilio. Inter varias etenim pressurarû angustias positi, veraciter iam sentimus quid amiserimus, & quid pro nobis dolere debeamus satis intelligimus. Viuente enim ipso, nihil nobis deesse credebamus: Eius namque Sanctitatem Reges honorificabant, Pastores Ecclesiarû venerabantur, Clerus imitabatur; Et dum illum cuncti Sanctû & Iustum prædicarent, nos quoq; tanquam corpus capitis pro eius bonitate venerandi ac laudabiles videbamus. At nûc tanto munere frustratide nostris meritis non præsumimus, quin magis timido corde expauescimus, ne peccatis promerentibus luporum patere incipiamus moribus. Mundus nâque in maligno positus, magis ea quæ iusta & sancta sunt euertere, quàm religiosa quærere erigere: Et inimicus huma-

humani generis diabolus, quanto sanctiorem ac religiosiorem quemque conspexerit ducere vitam, tanto maiori conamine aduersa quæque obijcit, ut ea quæ sancta sunt destruat, & ne ab alijs imitentur callida persuasione ac pravis intentionibus auferat. Nos itaque interformidolosa pericula suspirantes, licet multiplicia mala temporaliter timeamus, diuinum tamen adiutorium nobis licet indignis non defuturum credimus. Ideoque vestram deuotissimam Sanctitatem supplici corde rogamus & petimus, ut memores nostri intercedere pro nobis ad Dominum dignemini; quod nunc nos eius misericordia non derelinquat, sed adiutor noster benignissimus noxia cuncta à nobis depellat: sitque nobis refugium in tribulatione, qui non deserit sperantes in se. De illius itaque clementiâ præsumentes, spemque nostram in eius misericordiâ collocantes, & quod nobis contingere, vel qualiter in futurum subsistere debeamus, illius iudicio derelinquentes, pietatis eius gratiam toto cordis ac mentis affectu collaudamus & gratificamur, qui nobis vel ad tempus tanto concessit uti patrôno. Vestræ quoque sanctissimæ Paternitati gratiarum actiones immensas referimus, quia vestro beneficio ac licentiâ talem meruimus Patrem habere. Cuius exempla si quis imitari voluerit, cœlestem quodammodo in terris habebit conuersationem; si quis doctrinæ eius recordatus fuerit,

*De hoc paragrapho
vide in No-
ria.*

rit,

rit, viam mandatorum Dei sine errore incedere poterit: si quis adhortationes attenderit laqueos inimici præcauere studebit. Huius itaque Sanctissimi Patris memoriam, stylo exartate decreuimus; & qualiter apud nos vixerit, quidq; de eo nobis cognitum extiterit, vestrae Reuerentiæ scriptis innumare; quod & diuinam Clementiam in Beato viro, vestra quoque nobiscū collauder affectio & imitari volentibus exemplū salutis fiat eius Sanctissima deuotio.

CAPVT I.

Qualiter ab infantia, Reuelationibus sit cœlitus inspiratus, & per visionem a Dei genitrice Maria ammonitus, vt vanitatem fugeret.

Huius religionis Sanctitas, diuinā largiente gratiā, ac in eunte crescere cœpit ætate, & per singula ætatum momenta sui multiplicauit augmenta. Namque ab infantia spiritalibus reuelationibus cœlitus inspiratus, & per Domini gratiam supernā visitatione est sapius ammonitus, quod mentem suam à terrenis disiungens toto corde cœlestibus inhiaret. Quas quidem Reuelationes ipse quibusdam nostrūm, qui ei familiarius adhererebant innotuerat, eo tamen tenore, ne tempore vitæ suæ cuiquam manifestarent. Quas nos ad laudem Domini, post obitum eius huic operi interserere elegimus, vt quique legentes agnoscant, quantā gratiā Dominus Seruum suum è primæua ætate corrigere, ac dein-

deinceps succedentibus bonorum operum
 meritis clarificare dignatus fuerit. Referebat
 namque quòd in tempore pueritiæ suæ, cum
 quinque ferè esset annorum, mater sua in Dei
 timore admodum religiosa defuncta fuerit;
 ac non multo post tempore ipsum pater suus,
 causâ discendi literas, ad scholam miserit. Vbi
 cum esset positus, cœpit, vt ætati tali familia-
 re est, cum coæuis suis pueriliter agere, & dis-
 cursibus inanibus atque iocis magis operam
 dare, quàm discendæ disciplinæ instare. Cum
 que puerili ætati taliter deditus esset, visum *Visio S. Ansgarij prima.*
 est ei quadam nocte, quòd esset in quodam
 loco nimis lutofo & lubrico, ita vt inde non
 nisi cum magnâ difficultate exire valeret. Se-
 cutus illum verò locum esse viam amœnissimã,
 in qua videbat procedentem quasi quandam
 Dominam omni ornatu & honestate præcla-
 ram; plures verò alias fœminas dealbatas,
 cum quibuserat & mater sua. Cumque eam
 recognouisset, cœpit velle ad eam accurrere,
 sed loco illo cœnoso & nimis lubrico, non fa-
 cilè exire poterat. Chorus autem ille fœmi-
 narum cum ei appropiasset, visum est illi; eam
 quæ quasi Domina aliarum videbatur, quam
 ille indubitanter Sanctam MARIAM esse
 credebat, ei dixisse: Fili, vis ad matrem tuam
 venire? Cui cum ille respondisset, inhianter
 se velle; rursus illa intulit: Si nostræ societa-
 tis particeps esse volueris, omnem debes va-
 nitatem fugere, & iocos pueriles dimittere,
 ac te-

ac temetipsum in grauitate vitæ custodire. Valdè enim nos detestamur omnia, quæ vana & ociosa sunt; nec potest in nostro conuentu esse, quicumque his fuerit delectatus. Post hanc itaque visionem statim se cœpit grauius agere, & puerilia consortia vitare; lectione autem, meditatione, cœterisque utilitatibus artius se occupare, ita vt socij eius valdè mirarentur quòd tam subitò in aliam mutatus sit conuersationem. Cumque post hæc apud vos tonsoratus, atque in Monasticis disciplinis positus adolescentior fuisset factus, humanâ subrepente fragilitate, aliquantulū cœpit à proposito prioris rigore frigescere.

CAPVT II.

Qualiter post mortem Karoli Imperatoris in sancta nocte Pentecostes deductus sit per B. Iohannem Bapt. & S. Petrum Apost. primo ad Ignem Purgatorium, deinde ad Maiestatem Domini.

INterim verò contigit, eum Domini excellentissimi Karoli Imperatoris obitum audisse, quem ipse antea in magnâ potentiâ gloriosum viderat, atque cum magna prudentia Regni sceptrâ laudabiliter gubernasse audierat. De tanti itaque Imperatoris excessu ipse nimio terrore atque horrore perculsus, rursus cœpit ad se redire, & ammonitionis Sanctæ Dei Genitricis ad memoriam verba reducere. Sicque omni postposita leuitate compunctio-

punctionis diuinæ cepit amore languescere, totumque se in Dei seruitium conuertens, orationi & vigilijs, atque abstinentiæ operam dabat. Cumque his virtutum exercitijs verus athleta Dei insisteret, atque in hac grauitate permanenti mundus illi mortuus fieret & ipse mundo, adueniente sancto die Pentecostes, gratiâ Spiritus Sancti, quæ in eadem Festiuitate super Apostolos effusa est, etiam mentem illius, vt credimus, illustrante atque exhilarante, visum est illi eadem nocte, quod quasi casu subitaneo mori deberet, & in ipso mortis articulo Sanctum Petrum Apostolum & Beatum Iohannem Baptistam in adiutorium sibi inuocasset: cumque anima, vt ipsi videbatur, egrederetur à corpore, ac statim in alia pulcherrima specie corporis, omni mortalitate ac sollicitudine carentis appareret, sub eodem momento mortis & admirationis apparuerunt præfati viri. Quorum erat vnus senior cano capite, capillo plano & spisso, facie rubenti, vultu subtristi, veste candida & colorata, staturâ breui, quem ipse Sanctum Petrum esse nemine narrante statim agnouit. Alius verò iuuenis erat, staturâ procerior, barbam emittens, capite subfusco atque subcrispo, facie macilenta, vultu iocundo, in veste sericâ, quem ille Sanctum Iohannem esse omninò credidit. Hi itaque eum hinc inde circumsteterunt. Porro anima eius egressa, statim in immensâ claritate, quâ totus mundus

D

imple-

Visio S. Ansgarii secunda.

Descriptio S. Petri Apostoli & B. Iohan. Baptistæ.

*Purgatoriu-
m.*

implebatur, sibi videbatur esse: per quam claritatem illum nullatenus in aliquo laborantem, Sancti supra dicti miro & ineffabili modo ducentes, cum peruenissent ad locum quendam, quem ipse ignem Purgatorium esse nemine narrante certissime sciebat, ibi eum dimiserunt: vbi cum multa passus esset, precipue tamen tenebras densissimas, pressurasque immanissimas, & suffocationes vilis est tolerasse; atque omni memoria ablatâ, hæc solum vix cogitare sufficiebat, quomodo tam immanis posset aliqua existere pœna. Cumque per triduum, vt ipse putabat, ibi cruciaretur, quod spatium illi mille annis longius, propter immensam pœnam visum est, rursus redeuntes iam dicti viri, iterumque illum hinc inde circumstantes, & longè maiori quàm prius alacritate lætantes, atque in omnibus multò suauius incedentes, per maiorem si dici possit claritatem, gressu immobili sine via corporea ambulantes ducebant. Et vt verbis ipsius utamur, Videbam, inquit, à longè diuersos Sanctorum Ordines, quosdam viciniùs, quosdam verò longiùs, ab Oriente assistentes, ad Orientem tamen respicientes, ipsumque qui in Oriente apparebat collaudantes, quidam submissis capitibus, quidam lupinis vultibus, penisque manibus adorabant. Cumque peruenissemus ad locum Orientis, ecce 24. Seniores, secundum quod in Apocalypsi scriptum est, in sedibus sedentes, seruato introitu amplif-

*Maestas
Domini.*

amplissimo, apparuerunt. Qui & ipsi reuerenter ad Orientem respectantes, ineffabiles Domini laudes promebant. Laudes verò in commune canentium suauissimam mihi refectionem ingerebant; sed post reuersionem ad corpus retinere nullo modo poterã. In ipso verò Orientis loco erat Splendor mirabilis, nimia lux accessibilis atque immensæ claritatis, cui inerat omnis color pretiosissimus, omnisq; iocunditas: Omnes verò Sanctorum ordines qui vndique latantes circumstabant, ab ipso gaudium hauriebant; qui splendor tantæ magnitudinis erat, vt nec initium eius nec finem contemplari valerem. Et cum circumquaque longè vel propè respicere possem, in ipsa immensitate luminis quid intus haberetur contemplari non poteram, sed tantum superficiem cernebam: ipsum tamen inibi esse credebam, de quo Petrus ait; In quem desiderant Angeli prospicere. Ab ipso namque claritas immensã procedebat, ex qua omnis longitudo & latitudo Sanctorum illustrabatur: Ipse quoque quodammodo erat in omnibus, & omnis in eo: Ipse omnes exterius circumdabat, ipse omnes interiùs satiando regebat: Ipse superiùs protegebat, ipse inferius sustinebat. Sol verò & luna nequaquam lucebant ibi, nec cælum ac terra ibidem visa sunt. Sed neque ipsa claritas talis erat, quæ oculos contemplantium impediret, sed quæ oculos gratissimè satiaret. Et cum Seniores sedentes di-

D 2

xerim;

xerim; in ipso quodammodo sedebant: nam nil corporeum erat ibi, sed erant cuncta incorporea, licet speciem corporum habentia, & ideò ineffabilia. Circa sedentes verò splendor ab ipso procedens, similis arcui nubium tenebatur. Cum itaque à præfatis viris coram hac immensitate luminis, vbi mihi Maiestas Dei omnipotentis nemine monstrante esse videbatur, præsentatus fuisset, vox suavissima omni sonoritate clarior, quia mihi omne seculum visa est compleuisse, ab eadem Maiestate procedens, ad me facta est, dicens: Vade, & Martyrio coronatus ad me reuertaris. Ad quam vocem omnis conuentus Sanctorum, Deum hinc inde laudantium contuit, atque submissis vultibus adorauit. Denique speciem, à qua hæc vox formata esset, prorsus non vidi. Post quam vocem tristis factus, quia ad seculum redire compellebar, sed de reuertendi promissione securus, cum prædictis ductoribus exinde remeabam. Qui mecum tam euntes, quam redeuntes, nihil locuti sunt, sed tam pio affectu in me respiciebat, quemadmodum mater vnicum filium contemplatur. Sicque ad corpus redij. In eundo verò ac redeundo, nec labor erat nec mora, quia quò tendebamus statim aderamus. Et licet aliqua visus sim de tanta dulcedine dulcedinum enarrasse; fateor tamen, quia nequaquam stylus tanta exprimere potuit, quanta animus sentit. Sed nec ipse animus sen-

*Martyrium
S. Ansgarij.*

fentit, ut fuit: quia illud esse mihi videbatur, quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit. Ex hac itaque visione, quam sicut ipse dictauerat verbis illius enarrauimus, præfatus Seruus Dei & perterritus & consolatus cœpit se sollicitius in diuino exercere timore, bonisque operibus de die in diem ardentius in hære, spemque de Dei misericordia præsumere, quòd quadam ipse disponderet occasione, ut ad palmam Martyrij posset pertingere. Quod tamen quia corporaliter gladio imminente non contigit, qualiter in mortificatione crucis quam iugiter in suo corpore pro Christi nominis honore portauit, Deo miserante completum sit, cum de obitu illius narrare cœperimus, iauis explicabimus.

CAPVT III.

Qualiter in Oratorio Iohannis Bapt. per visionem IESVM CHRISTVM viderit, & ei peccata sua confessus sit.

Post hæc verò cum Magister fuisset Scholæ ad Sanctum Petrum, eundo vel redeundo ad claustrum consuetudinem sibi fecerat, in Oratorio Beati Iohannis Baptista: precibus secretius insistere. Itaque post duos annos superioris visionis quadam nocte visum *Visio S. Ansgarij tertia.* est ei, quod ad idem Oratorium causâ orandi diuertisset. Cumque ab oratione surrexisset, ecce vir per ostium veniebat, staturâ proce-
rus, iu-

rus Iudaïco more vestitus, vultu decorus; ex cuius oculis splendor diuinitatis, velut flamma ignis radiabat. Quem intuitus omnium cunctatione postpositâ CHRISTVM Dominum esse credebat, atque procurrens ad pedes eius corruit. Cumque prostratus in facie iaceret ille vt surgeret imperauit. Cumque surgens coram illo reuerenter astaret, atque præ nimio splendore ex oculis ipsius emicante in faciem eius intendere non valeret, blandâ voce ipsum allocutus est, dicens: Dic, ait, iniquitates tuas, vt iustificeris. Cui Seruus Dei respondit: Domine, quid necesse est tibi dicere, tu omnia nosti, & nihil te latet. Ille autem subsecutus ait: Scio quidem omnia, sed ideò volo vt confiteantur mihi homines peccata sua, vt remissionem accipiant. Cui cum omnia quæ ab infantiâ gesserat indicâset, & illo posthæc in orationem prostrato ipse erectus astaret, dixit: Noli timere, quia Ego sum, qui deleo iniquitates tuas. Post quam vocem ille qui apparuerat recessit. Et vir Dei excitatus somno de fiduciâ remissionis peccatorum suorum confortatus immenso tripudiabat gaudio.

*Confessio
peccatorum.*

CAPVT IV.

Quomodo animam discipuli Fulberti ad cælum deferri, & inter Martyres collocari cognouerit.

Quo etiam tempore contigit, quod Vestra

stræ Reuerentiæ notissimū est, vt quidam puerulus in schola, Fulbertus nomine à socio suo tabulâ percussus ad mortē vsque perductus sit. Proquæ re prædictus Seruus Dei nimium tristis effectus est, quòd sub curâ Magisterij sui tanta negligētia inter subditos sibi acciderit. Verum appropinquante horâ exitus ipsius pueri, vir Domini fortè sopori deditus lectulo incubabat. Cū ecce vidit in somnis ipsius animam à corpore sublatam Angelico ministerio ad cælum deferri, se quoque miro & ineffabili ministerio Deo disponente pariter comitari. Cūque cœli secreta penetrassent, pueri præfati animam in quandam purpuream mansionem conspexit introduci, & inter agmina Martyrum collocari. Ibiq̄ue ei datum est agnouisse, quòd quia ipse puer vulnus sibi illatum satis patienter tulit, & animam fratris vsque ad mortem diligens, pro percussore suo nimium benignè intercessit, patientiam & benignitatem eius diuinâ remunerante pietate, inter Martyrum Choros deputatus sit. Hoc autem tam celerius in hora mortis eius ei demonstratum est, ita vt dum adhuc in his moraretur, venerandus Pater Witmarus, qui cum eo tunc scholam puerorum regebat, & huius rei testis præsens adest, cum pro hoc ipso illum excitâs obitum discipuli nunciaret, ille se hoc quoque antè scire responderit. Quod profectò Domini gratia causâ consolationis ei videre concessit, vt, quia pro hac re

visio S. Ansgarii quanta.

Dilectio inimici.

Pater Witmarus.

nimiùm tristabatur, ex salute pueri mœstiam suam releuaret animi. His itaq; & alijs quã plurimus Reuelationibus atque Visionibus vir Dei cœlitus inspiratus, quantã inter vos postmodum Sanctitatis gratiã ac bonitatis excreuerit, vestrorum qui tunc affuere testimonio meliùs comprobabitur. Nobis autem ea quæ apud nos gesta sunt narrare cupientibus, primò indagandum videtur propter eos qui huius rei forrè minùs conscij sunt, qua occasione à loco stabilitatis suæ huc secesserit, & cum apud nos Deo oblati sit, ibique obedientiam promiserit, quo instinctu ad has partes emigrauerit, atque ad Episcopatus officium apud nos sublimatus sit. Hoc autem idèò scribere necessarium duximus, ne forrè aliquis leuitari assignet, quòd vir Dei diuinæ compunctionis instinctu, & peregrinationis amorem, pro salute animarum suscepit.

CAP V.

Qualiter in Sanctitatis gratiã proficiens ad nouam Corbeiam docendi causã destinatus sit.

Cæptum est itaque olim in his partibus, videlicet Saxonix, Monasterium fieri, quod auctoritate & magisterio Sanctitatis vestræ, & primò fundatum, & succedenti tempore Deo donante feliciter consummatum est, nomenque mutuarum à loco habitationis vestræ accepit, vt vocaretur Noua Corbeia. Ad hunc ergo locum Dei famulus
vnà

vnâ cum alijs fratribus vestris primò directus est, vt inibi officio fungeretur docendi. In qua re ipse per omnia tam probabilis & acceptus inuentus est, vt omnium electione publicè quoque in Ecclesia Verbum Dei populis prædicaret. Sicque factum est, vt eiuldem loci ipse primus, & Magister Scholæ, & Doctor fieret populi.

CAPVT VI.

De conuersatione Herioldi Regis, & qualiter ipse S. Ansgarius & Audbertus ad partes Danorum directi sint.

Post hæc verò contigit, vt Herioldus quidam Rex, qui partem tenebat Danorum, ab alijs ipsius Prouinciæ Regibus, odio & inimicitia conuentus, Regno suo expulsus sit. Qui Serenissimum adiit Imperatorem LHudovicum, postulans vt eius auxilio vt mereretur, quò Regnum suum denuo euindicare valeret. Qui eum secum detentum, tam per se, quàm per alios ad suscipiendam Christianitatem cohortatus, quòd scilicet inter eos ita maior familiaritas esse posset, populusque Christianus ipsi ac suis promtiori voluntate in adiutorium sic veniret, si vterque vnum Dominum coleret. Tandem gratiâ diuina tribuente ad fidem conuertit, & sacro Baptismate perfusum ipse de sacro Fonte suscepit, sibi que in Filium adoprauit. Quem cum iterum ad sua remittere vellet, vt eius auxilio

*Herioldus
Rex Danorum.*

munitus Regni sui fines repereret; cœpit diligentius quærere, si quem inueniret sanctæ deuotionis virum, qui cum eo ire posset, ei que continuò adhæreret, fieret que illi & suis ad corroborandam suscipiendam que fidem Domini Magister doctrinæ salutaris. De hoc itaq; prædictus Augustus in publico conuëtu Optimatû suorum cum Sacerdotibus cæterisque fidelibus suis tractare cœpit, & vt sibi aliquè ad tale opus & voluntarium & condignû inuenirët, sollicitius omnes rogare. Quod cum vniuersi abnuerent, nullatenus se quemquam scire dicentes tantæ deuotionis virum, qui peregrinationem tam periculofam pro Christi nomine suscipere vellet. Exiit tunc temporis Venerabilis Abbas Monasterij vestri VValo, qui memorato Imperatori dixit: vnum se scire Monachum in Monasterio suo, qui multo ardore circa diuinam Religionem ferueret, ac pro Dei nomine multa pati desideraret. Cuius quoque pariter institutionem ac mores laudauit, & quòd ad hoc opus esset satis idoneus indicauit. Sed tamen se nescire testatus est, vtrum ad hanc peregrinationem tolerandam voluntarius esset. Quid plura? iubente Rege euocatur ad Palatium: cui Abbas cuncta quæ acta & dicta sunt retulit, & ad quid vocaretur aperuit. Qui se ad Dei seruitium in omnibus, quæ ei causa obedientiæ iniungerentur, paratum esse respondit. Deductus itaque ad præsentiam Augusti, cum ab ipso

*VValo Ab-
bas Corbe-
sensis.*

*S. Ansgarij
prima vo-
catio in Se-
pigrinatione.*

ipso interrogaretur, vtrum pro Dei nomine ad prædicandum in Gentibus Danorum comes fieri vellet Herioldi? omninò se velle constanter respondit. Cui etiam cum Abbas intulisset, nullatenus se tantum onus iubendo illi imponere; si ipse tamen hoc sua sponte eligeret, sibi gratum esse, & suæ auctoritatis ei licentiam dare. Quod ille nihilominus se eligere, & modis omnibus perficere velle respondit. Denique cum hæc publicè protestarentur, essetque cognitum omnibus qui in domo conuersabantur Abbatis, cœperunt multi tantam eius ammirari immutationem; quòd scilicet relictâ patriâ & propinquis suis, Fratrum quoque cum quibus educatus fuerat dulcissima affectione, alienas vellet expectere nationes, & cum ignotis ac barbaris conuersari. Multi quoque super eum hoc detestari, & improperijs laceßere; quidam à proposito reuocare conabantur: sed vir Dei in cœpta voluntate immobilis permanebat. Denique cum Abbas per singulos dies ad Palatium iret, ipse domi residens consortia omnium fugiebat, & in quadam vinea iuxtà posita solitarium sibi locum eligens Orationi & Lectioni vacabat. Erat autem tunc ibi etiã cum Domino Abbate quidam Frater Monasterij vestri, nomine Audbertus, qui cum eum nimis sollicitum ac tristem & coridiè secretum ibi consistere, & nullius consortio vel colloquio vti videret, cœpit ei compati.

Et

*Audbertus
Monachus*

Et quadam die pergens ad locum, vbi in supradicta vinea solus sedebat, cœpit ab eo inquirere, vtrum veraciter peregrinationem illam vellet suscipere? Qui sperans eum hoc nõ ob compassionem, sed propter astutiam magis inquirere, respondit: Quid vobis curæ est super hoc? nolite mentem meam tali inquisitione conturbare. Ille verò nihil omninò se deceptionis in hac re prætere testabatur; sed magis veraciter scire velle, vtrum ille in proposita voluntate disponderet perseverare? Tunc ipse congratulans eius benivolentia respondit: Ego interrogatus sum, si pro Dei nomine vellem in Gentes ire paganas, ad prædicandum Euangelium Christi? Cui propositioni ego nequaquam reniti ausus sum, immò totis viribus exopto, vt mihi ad hoc copia detur eundi, nullusque ab hac intentione mentem meam poterit immutare. Tunc præfatus Frater ei respondit: Et ego te nunquam patiar solum ire, sed pro Dei amore tecum proficisci cupio, tantum vt Domni Abbatis mihi licentiam impetres. Firmatâ itaque inter eos tam religiosa conuentione, redeunti Abbati ipse obuius astitit, & quòd sibi socium inuentum haberet, qui huius professionis comes esse voluntarius vellet, indicauit. Cuius personam cum Abbas inquireret, & ille Fratrem Audbertum nominaret, multo miraculo obstupuit, nequaquam putans eum, qui & nobilis prosapia in seculo,

& apud

& apud eum tunc familiaris, ac post ipsam domus eius procurator habebatur, talia velle. Aduocatum tamen eum super hoc interrogauit. Qui respondit, nequaquam posse pati, vt ille solus iret; sed pro Christi nomine se velle ei solatio & adiutorio fieri, si suam & fratrum haberet licentiam. Cui Dominus Abbas, se daturum licentiam, si ille spontaneè hanc profectioem eligeret, respondit: nullum tamen eis ex familia comitem ad obsequium seruitij depuraturum, nisi fortè ipsi aliquem ad hoc prouocare possent, vt suã sponte cum eis ire vellet. Hoc autem venerabilis Abbas non de inaffectione faciebat, sed quia abominabile eo tempore & iniustum videbatur, vt quis multus inter paganos conuersari cogeretur.

CAPVT VII.

Qualiter prefati Serui Dei apud Danos quoslibet ad viam veritatis monerent, & quod Scholas ibi stauerint, ac paracto biennio Audbertus ad nouam Corbeiam deductus & defunctus sit.

Posthæc itaque ambo deducuntur ad Regem, quorum voluntati & desiderio ipse condelectatus, dedit eis ministeria Ecclesiastica, scrinia, atque tentoria, cæteraque subsidia, quæ tanto itinere videbantur necessaria, & cum prefato Herioldo ire præcepit: denunciatis vt eius fidei maximam impenderent

derent sollicitudinem, eumque & suos, qui simul baptizati fuerant. pia exhortatione, ne ad pristinos reducerentur diabolo instigante errores, continuè roborarent; simulque etiam alios ad suscipiendam Christianam religionem, verbo prædicationis strenuè commoverent. Dimissi itaque ab Imperatore, nullum habuerunt socium, qui eis aliquid seruitij impenderet, quoniam nemo ex familia Abbatis cum eis sua sponte ire, nec ille quemquam adhuc inuitum volebat cogere. Herioldus quoque cui commissi fuerant adhuc rudis & neophytus, ignorabat qualiter Serui Dei tractari debuissent: Sui quoque tunc nuper conuersi, & longè aliter educati, non multà super eos curà intendebant. Cum graui itaque difficultate hanc suscipientes peregrinationem peruenerunt Coloniam. Ibi tunc temporis Venerandus Antistes Hadeboldus compatiens eorum necessitati, dedit eis nauem optimam, vbi sua reponerent, in qua erant duæ mansiunculæ, satis opportuna, præparata. Hanc itaque prædictus Herioldus conspiciens elegit ipse in eadem naui cum illis manere, vè ipse vnâ, & illi alterâ potirentur mansiunculâ: sicque inter eos familiaritas cœpit & beniuolentia crescere: Sui quoque exhinc seruitium eis diligentius impendebant. Inde egressi per Dorstratum, & vicinia Fresonum transerunt, ad confinia peruenerunt Danorum. Et quia interdum pacificè in Regno suo Herioldus

*Hadeboldus
Antistes Colo-
niæ.*

dus Rex consistere non poterat, dedit ei me-
 moratus Augustus ultra Albiam beneficium;
 ut si quando ei necessarium esset, ibi subsistere
 posset. Præfati itaque Serui Dei cum eo po-
 siti, & aliquando inter paganos constituti,
 cœperunt Verbo Dei insistere & quoscunque
 poterant ad viam veritatis monere. Multi
 autem exemplo & doctrinâ eorum ad fidem
 conuertebantur, & crescebant cotidie qui
 salui fierent in Domino. Ipsi quoque diuino
 inspirati amore ad promulgandâ deuotionis
 suæ religionem, cœperunt pueros quærere,
 quos emerent, & ad Dei seruitium educarent.
 Præfatus itaque Herioldus ex suis aliquos
 sub eorum cura erudiendos posuit; sicque
 factum est, ut scholam ibi puerorum paruo
 tempore statuerent, 12. aut eo ampliùs puero-
 rum. Alios quoque hinc inde sibi ascuerunt
 seruitores & adiutores; cœpitque eorum fa-
 ma & religio in Dei nomine fructuosius cre-
 scere. Cùm itaque in hoc sancto proposito,
 biennio aut eo ampliùs morarentur, contigit
 iam dictum Fratrem Audbertum infirmitatis
 grauari molestiâ. Qua de causa inde ad no-
 uam Corbeiam deductus, languore diutino
 ingrauescente, felici ut credimus transitu,
 in tempore Paschæ, sicut & ipsi antea à
 Domino reuelatum fuerat, di-
 em inibi clausit extre-
 mum.

*Emuntur
 pueri edu-
 candi.*

Schola.

CAP.

CAPVT VIII.

De Legatione Sueonum ad Imperatorem Ludouicum pro predicatoribus, & de visione Patris Ansgarij, vt annuntiaret.

INterim verò contigit Legatos Sueonum ad memoratum principem venisse LHudovicum: qui inter alia Legationis suæ mandata Clementissimo Casari innotuerunt; esse multos in Gente sua qui Christianæ religionis cultum suscipere desiderarent, Regis quoque sui animum ad hoc satis beniuolum, vt ibi Sacerdotes Dei esse permetteret, tantum eius munificentiam mererentur, vt predicatoribus eis destinaret idoneos. Quod religiosissimus audiens Imperator, plurimum exhilaratus, denuo querere cœpit, quos in illas partes dirigeret, qui probarent vtrum populus ille ad credendum paratus esset, sicut Missi illi tradere inciperent. Vnde factum est, vt iterum cum memorato Abbate vestro Serenissimus Imperator tractare cœperit, si quem fortè de suis Monachis inuenire posset, qui pro Christi nomine in illas partes ire vellet; aut certè qui cum Herioldo moraretur, Seruus Dei Ansgarius illam susciperet Legationem. Qua de re contigit, vt regio iussu ab hinc ad Palatium vocaretur: cuique denunciatum est, ne se raderet, antequam ad præsentiam Imperatoris veniret. Vir autem Dei ad quid vocaretur omninò prænoscens, cœpit toto

*S. Ansgarius
qui agrum
Aubertii
ex Dania
duxerat, iam
in Suediam
mittitur.*

toto cordis feruore in Dei amore exardescere,
 & omne gaudium existimare, si lucrandis sibi
 animabus liceret insistere. Si quid quoque
 in huiusmodi profectioe contrarietatis siue
 aduersitatis accidere ei posset, proposuit a-
 nimo patienter pro Christo tolerare. Nihil-
 que dubietatis in corde pro tali gerebat opere:
 quoniam visionis diuinæ, quam antè præui-
 derat consolabatur munere: siquidem supra-
 dicto tempore, cum apud vos maneret, etiam
 duabus visionibus cœlitus inspiratus habe-
 retur. Quadam nocte visum est ei, quod ve-
 nisset in quandam domum, vbi plures ex or-
 dine Prædicatorum, ad prædicandi officium
 præparati astabant: Coram quibus subito in
 excessu mentis raptus, videbat inmensi lumi-
 nis claritatem super solis radium de cœlo e-
 missam se circumfulsisse; Cumque mira-
 retur quid hoc esset, vox quoque penè similis
 illi, quam in prima visione se audisse narra-
 uerat, facta est ad eum, dicens: Dimissum est
 peccatum tuum. Cui ille diuino, vt credimus,
 afflatus Spiritu, respondit, dicens: Domine,
 quid vis vt faciam? Et iterum vox sonuit, di-
 cens: Vade, & annuncia Gentibus Verbum
 Dei. Hanc itaque visionem Seruus Dei per-
 tractans animo, lætus gaudebat in Domino,
 videns iam ex parte impletum quod sibi impe-
 ratum fuerat, & ad maiorem laboris sui
 cumulum etiam Sueonibus Verbum
 Dei nunciare cupiens.

*Visio S. A.
 garij quin-
 ta.*

*Prima. s. s.
 priore ali-
 qua: est e-
 nim tertia.
 cap. 3.*

E

CAP.

CAPVT IX.

De Legatione ipsius & Witmari ad Sueones, &
 quanta aduersa in itinere passi sint.

CVM itaque ante praesentiam Caesaris
 adductus, interrogatus fuisset ab eo;
 vtrum Legationem illam suscipere vellet? li-
 bera voce respondit: se paratum ad omnia,
 quaecunque sibi pro Christi nomine sua au-
 thoritate decreuisset iniungere. Tunc Dei or-
 dinante prouidentia socium illi ex vestra Fra-
 ternitate venerabilis Abbas inuenit, nomine
 Witmarum, tanto operi satis & condignum
 & voluntarium. Porro cum Herioldo esse
 disposuit Patrem deuotissimum Gislemarum,
 fide & operibus bonis probatum atque in
 zelo Dei feruentissimum. Suscepit itaque Le-
 gationem sibi a Caesare iniunctam, vt in partes
 iret Sueonum, & probaret vtrum populus ille
 ad credendum paratus esset; sicuti Missi su-
 pradicti innotuerant. In qua Legatione quan-
 ta grauia mala perpeffus sit, melius ipse qui
 interfuit Pater Witmarus intimare poterit.
 Nobis hoc tantum narrare sufficiat, quod du-
 in medio ferè essent itinere, in piratas offen-
 derunt: & cum negotiatores qui cum eis i-
 bant se viriliter defenderint, & primò quidem
 victoriam ceperint, in secundò tamen ab eis-
 dem piratis deuicti, ita vt naues & omnia quae
 habebant eis tulerint, & ipsi vix pedibus ad
 terram fugientes euaserint. Ibi itaque & mu-
 nera

*Frater Gis-
 lemarius.*

nera Regia, quæ illuc deferre debuerant, & omnia quæ habuerant perdiderunt, excepto paruo quod fortè proficientes è nauì secum auferre & asportare poterant. Inter quæ etiã penè 40. libros, quos ad seruitium Dei sibi aggregauerant, illis diripientibus amiserunt.

CAPVT X.

Qualiter ad Bircam venientes à Rege Sueonum Berni suscepti sint, & Herigarius præfatus fidei credulitatem susceperit.

HOc itaque factò, cùm quidam reuertis quidam in antea ire disponerent, Seruus Dei accepto itinere, nulla ratione flecti potuit, quin potius in Dei ponens arbitrio quod illi contingeret, nequaquam redire disposuit, antequam nutu Dei dinosceret, vtrũ in illis partibus licentia prædicandi fieri posset. Cum graui itaque difficultate pedibus posthæc per longissimam viam incedentes, & vbi congruebat interiacentia maria nauigio transeuntes, tandem ad portum Regni ipsorũ, qui dicitur Birca, peruenerunt: vbi benignè à Rege eorum, qui Bern vocabatur, suscepti sunt, Missis eius referentibus quã de causã aduenerint. Cognita itaque Legatione eorum, & cum suis de huiusmodi negotio pertractans fidelibus, omnium pari voto atque consensu dedit eis licentiam ibi manendi & Euangelium Christi prædicandi; concessã libertatẽ, vt quicunque vellent eorum doctrinam expe-

*Berni Rex
Sue dicitur*

E 2

terent

terent. Itaque Serui Dei videntes sibi ea quæ optauerant prosperè successisse. populis ibi cōstitutis verbum salutis annunciare cœperunt. Plures quoque erant, qui eorum Legationi fauebant, & doctrinam Domini libenter audiebant. Multi etiam apud eos captiui habebantur Christiani, qui gaudebant iam tandem se diuinis ministerijs posse participari. Probaturumque est ita omnia veraciter constare, sicuti Missi eorum Serenissimo Cæsari innotuerunt: & nonnulli gratiam Baptismi deuotè expectabant. Inter quos etiam Præfæctus vici ipsius & consiliarius Regis admodum illi amabilis, Herigarius nomine, sacri Baptismatis donum suscepit, atque in fide Catholica firmissimus extitit. Ipse namque non multo post in hæreditate sua Ecclesiam fabricauit, & in Dei seruitio semetipsum religiosissimè exercuit. Cuius viri diuersa extant præclara insignia, & eius inuictæ fidei multa probantur indicia; quæ in sequentibus euidentius exponemus.

*Herigarius
in Suedia
credidit &
baptizatur.*

CAPVT XI.

Qualiter ad Imperatorem reuersi sint, & ipse cum consensu Episcoporum ultra Albiam Episcopalem Sedem constituerit, ad quam S. Ansgarium consecrari fecit; & quod ad eandem Sedem Cellam Thurholt vocatam subiugauerit.

Peracto itaque apud eos altero dimidio anno,

anno, præfati Serui Dei cum certo sua Legationis experimento, & cum literis Regiâ manu more ipsorum deformatis, ad Serenissimū reuersi sunt Augustum. Qui honorificè & cum maxima pietatis beniuolentia suscepit, narrauerunt quanta Dominus secum egerit, & quod ostium fidei in illis partibus ad uocationem Gentium patefactum fuerit. Hoc itaque deuotissimus audiens Imperator, immenso lætificabatur gaudio, pariterque recolens, quæ iam olim apud Danos circa Dei cultum concepta fuerant, & laudes ac gratias Dei omnipotenti referens, ardore fidei succensus, quærere cœpit, quomodo in partibus Aquilonis, in fine uidelicet Imperij sui Sedem constituere posset Episcopalem, unde congruum esset Episcopo ibi consistenti, causâ prædicationis illas frequentius adire partes, & unde etiam omnes illæ barbaræ nationes facilius uberiùsque capere valerent diuini mysterij Sacramenta. Cùm itaque pro huiusmodi sollicitudine curâ vigilanti instaret, quibusdam fidelibus suis referentibus ei innotuit, quòd quando gloriosæ memoriæ pater suus Karolus Augustus omnem Saxoniam ferro perdomitam & iugo Christi subditam per Episcopatus diuisit, ultimam partem ipsius Prouinciæ quæ erat in Aquilone ultra Albiâ, nemini Episcoporum tuendam commisit, sed ad hoc reseruare decreuit, ut ibi Archi-Episcopalem constitueret Sedem, ex qua Domini

Amalharius.

Heridag primus praedicator trās Albim.

Hamburgi Sedes Archiepiscopalis.

gratia tribuente etiam successio fidei Christianæ in exteris proficeret nationes. Qua de re primitiuam & ibi Ecclesiam, per quendam Episcopum Gallia, Amalharium nomine, consecrari fecit. Postea ipsam parochiam cuidam Presbytero, Heridag nomine, specialiter gubernandam commisit, nec omninò voluit, ut vicini Episcopi aliquid potestatis super eum locum haberent. Quem etiam Presbyterum consecrari disposuerat Episcopum, sed velocior eius de hac luce transitus, hoc ne fieret, impediuit. Post obitum itaque tantæ memoriæ Augusti, filio eius suprascripto videlicet Imperatore HLudouico, in sede Regni eius collocato, suggerentibus quibusdam partem illam Prouinciæ, quæ ultra Albiam erat, in duo diuisit, & duobus vicinis Episcopis interim commendauit. Non enim satis attendit patris sui super hoc constitutionem, aut certè omnimodis ignorauit. Istâ verò facta occasione, qua iam fides Christi in partibus Danorum atque Sueonum per gratiam Dei fructificare cœperat, cognito patris sui voto, ne quid eius studij imperfectum remaneret, vnâ cum consensu Episcoporum ac plurimo Synodi Conuentu, in præfatâ ultimâ Saxonæ regione, trans Albiam in ciuitate Hammaburg Sedem constituit Archi-Episcopalem cui subiaceret vniuersa Nordalbingorum Ecclesia, & ad quam pertineret omnium regionum Aquilonalium potestas, ad consti-

constituendos Episcopos, siue Presbyteros,
in illas partes pro Christi nomine destinados.

Ad hanc ergo Sedem Dominum & Patrem *Consecratio*
nostrum Sanctissimum Ansgarium prædictus *S. Ansgarij*
Imperator solemniter consecrari fecit Archi-*in Archi-E-*
Episcopum per manus Drogonis Metensis *piscopum.*

Præfulis, & summæ sanctæque Palatinæ di- *præceptum*
gnitatis tunc Archi-Capellarij, astantibus *Imperato-*
Archi-Episcopis Ebone Rhemensis, Hetti Tre- *rium exat*
uerensi, & Otgario Mogotiacensi, vnâ cum *infra in Ap-*
plurimis alijs in conuentu Imperij Præfulibus *pendice.*

congregatis, assistentibus quoque & consen-
tientibus ac pariter consecrantibus Helin-
gaudo & Willerico Episcopis, à quibus
iam prædictas illius Parochiæ partes com-
mendatas receperat. Et quia Diæcesis illa
periculosus fuerat locis constituta, ne pro-
pter barbarorum imminentem sæuitiam ali-
quo modo deperiret, & quia omnimodis
parua erat, quandam Cellam in Gallia Thur-
holt vocatam, ad eandem Sedem perpetuò
seruituram, eius Legationi tradidit.

Cella, est
Monasteri-
um.

CAPVT XII.

Qualiter Roman directus auctoritate Papa Gregorij
IV. Pallium suscepit, & Legationem ad partes om-
nium Septentrionalium & Orientalium
Nationum.

FT vt hæc omnia perpetuum suæ stabili-
tatis retinerent vigorem, eum honora-
biliter ad Sedem direxit Apostolicam, & per

*Confirma-
tio S. Ans-
garij per
Gregorium
Papam IV.
tuis De-
votum in-
fra in Appē-
dice habe-
tur*

Missos suos Venerabiles, Bernoldum & Ra-
toldum Episcopos, ac Geroldum Illustris-
simum Comitem, omnem hanc rationem
Sanctissimo Papæ Gregorio Quarto intimare
fecit confirmanda. Quod etiam ipse tam
Decreti sui auctoritate, quàm etiam Pallij do-
natione, more prædecessorum suorum robo-
rauit, atque ipsum in præsentia constitutum
Legatum in omnibus circumquaque Genti-
bus, Sueonum, Danorum, Fariæ, Gron-
london, Islondon, Scridenindun, Slauorum,
nec non omnium Septentrionalium atque
Orientalium Nationum, quocunque modo
nominatarum delegauit. Et posito capite &
pectore eius super corpus & confessionem
Sancti Petri Apostoli, sibi suisque successo-
ribus vicem suam perpetuò retinendam, pu-
blicamque Euangelizandi tribuit auctori-
tatem. Et ne horum quicquam in futurum
irritum fieret, omnem resistentem ac contra-
dicentem, vel quolibet modo his sanctis stu-
dijs Domini Apostolici, atque pijsissimi Im-
peratoris insidiantem, Anathematis mucrone
percussit, atque perpetuâ ultione reum, dia-
bolica sorte damnauit. Siquidem ipse diuino,
vt credimus, afflatus spiritu, prouocatione
Gentium, & maximè Danorum, quos in Pa-
latio sapiens viderat, & diabolico deceptos
errore dolebat, feruentissimo ardebat desi-
derio, & pro Christi nomine se suaque omnia
ad salutem Gentium tradere cupiebat. Cui
etiam

etiam Dominus Imperator locum vnum vltra Albiam, qui vocatur Welanao dederat, ut quotiens illas in partes pergeret, locum subsistendi ibi haberet. Multotiens itaque ipse se ad eundem venit locum, & pro lucrands animabus multa in Aquilonis partibus dispensavit, ac plurimos religioni Christianorum adiunxit, atque in fide Catholica roboravit. Verum post Ordinationem Domini & Patris nostri Sanctissimi Ansgarij, superius comprehensam, visum est illi in eadem Legatione necessarium esse, ut aliquis illi ordinaretur Adiutor, qui in partibus Sueonum ministerij Episcopalis officio fungeretur, quoniam in regione tam longè positâ præsens adesse deberet Pontifex, & ipse solus ad vtrunque locum minùs sufficeret. Itaque Apostolica auctoritate & suggestione imprimis quendam, Gauthbertum nomine, ad hoc opus electum & Pontificali insignitum honore, ad partes direxit Sueonum. Cui ad ministeria Ecclesiastica explenda, necessarios sumtus, tam ex sua, quam Regia datione abundè tribuit, eumque vice sua Legatum Hammaburgensis Ecclesiæ in Gentibus Sueonum esse constituit. Cui etiam postea Clementissimus Augustus cellam quam ipse in loco memorato, Welanao construxerat, quasi locum refugij tradidit, ut scilicet ad ipsius ministerium officij perpetuâ stabilitate deserviret.

*Welanao
locus trans-
albius.*

*Gauthbertus
Adiutor
S. Ansgarij
in Suecia.*

*Cella in
Welanao.*

Es

CAP.

*Qualiter Gauthbertus, qui & Symon, ad Sueoniam
perueniens, honorificè & à Rege & à popu-
lo susceptus sit.*

PRædictus itaque Gauthbertus, quem
ipse consecrans honore Apostolici no-
minis Symonem vocauit, ad partes veniens
Sueonum, honorificè & à Rege Bern vocato,
& à populo susceptus est, cœpitque cum be-
niuolentia & vnanimitate omnium Ecclesiã
inibi fabricare, & publicè Euangelium fidei
prædicare. Fiebatque gaudium salutis Chri-
stianis; ibidem de Gentibus, & de die in diem
numerus credentium augebatur.

CAPVT XIV.

*Qualiter S. Ansgarius Archi-Episcopus suum strenuè
implèrit officium, & ex paganis pueros ad Seruitium
Dei redemerit: & Hammaburg à piratis depra-
data & combusta sit.*

INterim quoque Dominus & Pastor noster
in diœcesi sibi commissa, & in partibus
Danorum, strenuè suum implebat officium
& exemplo bonæ conuersationis multos ad
fidei gratiam prouocabat. Cœpit quoque ex
genere Danorum atque Slauorum nonnullos
emere pueros, aliquos etiam ex captiuitate
redimere, quos ad Seruitium Dei educaret.
Quorum quosdam hic secum retinuit, quos-
dam verò ad Cellam prædictam Thurholt
nutrien-

nutriendos posuit: fueruntque cum eo hic ex societate vestra Sancti Patres nostri Magistri, quorum doctrinâ & institutione feliciter nobiscum religionis diuinæ creuit opinio. Verùm cum hæc in vtraque parte laudabiliter & Deo dignè agerentur, contigit ex improviso piratas aduenientes Hammaburgensem ciuitatem nauigio circumuenisse. Quod cum inopinatè & subitanè accidisset, spatium non fuit pagenses congregandi, quippe cum & Comes, qui eo tempore præfecturam loci illius habebat, Illustris vir Bernharius, tunc deesset. Dominus verò Episcopus ibi positus, cum his qui aderant in vrbe ipsa, vel in suburbio manentibus, primo quidem audito aduentu eorum locum ipsum continere voluit, donec maius eis veniret auxilium; sed impellentibus paganis & ciuitate iam obfessa cum eis resisti non posse conspexit, quomodo pignora sacrarum Reliquiarum asportarentur præparauit, sicque ipse, Clericis suis huc illucque fugâ dispersis, etiam sine cappa sua vix euasit. Populi quoque à loco ipso exeuntes ex hac illacque palantes, plurimis an fugientibus, quidam capti, plerique etiam perempti sunt. Denique hostes arreptâ ciuitate & omnibus quæ in ea, vel in vico proximo, spoliatis, cum vespertino tempore eò aduenissent, noctem ipsam cum sequenti die & nocte ibi confederunt. Sicque succensis omnibus ac direptis egressi sunt. Ibi Ecclesia

*Bernharius
Comes.*

*Ciuitatis
Hamburgensis dire-
ptio.*

mirò

miro opere, magisterio Domini Episcopi con-
 structa, vnà cum claustro Monasterij mirificè
 composito, igni succensa est. Ibi omnia quæ
 aut in Ecclesiasticis ministerijs, aut in alijs the-
 sauris & facultatibus habuerat, aut de præda-
 tione, aut igne, hostili impetu direpta sunt, vt
 quasi nudum eum dimitterent. quippe cum
 penè nihil exinde prius elatum sit, nec tunc
 quidem aliquid subuectum, nisi quod quisque
 casu arreptum aliquid secum exportare po-
 ruit, Dominus & Pater noster Sanctissimus
 nullatenus vel animo molestabatur, vel labijs
 peccauit; sed cum omnia ferè quæ ab initio
 Episcopatus sui congregauit, velut in momen-
 to perdiderit, illud Beati Iob sapius verbis
 replicabat: Dominus dedit, Dominus abstulit,
 sicut Domino placuit, ita factum est; sic no-
 men Domini benedictum.

CAPVT XV.

*Quomodo Sueones Symonem Episcopum à finibus suis
 expulerint, & vltio diuina illius expulsionem
 subsequuta sit.*

HIs itaque ita peractis, cum Dominus E-
 piscopus cum suis in multis esset præ-
 furis & calamitatibus, & Fratres congrega-
 tionis eius vnà cum sanctis pignoribus per
 varia loca circumeūdo huc illucq; vagarentur,
 & nulquam sedem haberent, contigit etiam
 diabolico instinctu, vt populus Sueonum fu-
 rore zeli accensus, præfatum Symonem Epi-
 scopum

copum insidiosè persequi cœperit; factum-
 que est vt ad domum in qua manebat, vnani-
 mâ conuentione pars quædam populi causâ
 direptionis irruerit & nepotem quidem ip-
 sius, Nithardum nomine, gladio peremerit,
 & odio Christiani nominis percussum, Dei
 vt credimus Martyrem fecerit. Ipsum verò
 cum cæteris qui simul aderant ligauerunt, &
 diripientes omnia quæ apud eos inuenire po-
 tuerunt, contumeliâ & opprobrijs affectos à
 finibus suis expulerunt. Quod tamen non
 Regio iussu factum; sed populari tantùm cõ-
 spiratione est factum. Diuinæ verò Maiestatis
 clementia hoc nequaquam inultum abire
 passâ est; sed omnes penè qui affuêre, quam-
 libet diuerso modo in paruo tempore puniti
 sunt. De quibus multa dici poterant; sed ne
 fastidium legentibus inferamus, vnius tantùm
 mentionem curauimus facere, vt qua pœna
 cæteri euindicati fuerint ex huius perditione
 patefiat. Quidam namque in terra illa potens
 extitit, cuius filius in eadem conspiratione cû
 alijs fuerat, & quæ sibi de spolijs inibi captis
 prouenerant, in domum patris sui contulit.
 Post quod factum cœpit illius substantia mi-
 nui, & pecora ac familia deperire. Ipse quo-
 que filius diuinâ vltione percussus interijt. Sed
 & vxor eius cum filio, non multo interiacente
 spatio, obiit. Cû itaque se, excepto vno filio
 paruulo, omnibus bonis suis defraudatum
 videret, cœpit miser Deorum iras expauescere,
 & quòd

*Nithardus
 Martyr.*

*Pœna perse-
 cutorum in
 Suedia.*

& quòd hæc omnia alicuius Dei offensionè
 pateretur mente tractare. Qua de re, sicut ibi
 moris est, quendam adiit diuinum, rogans,
 vt cuius Dei offensam haberet, & qualiter eū
 placare deberet, ipsi indicaret. Agens itaque
 ille quæ circa cultum huiusmodi obseruare
 solebat, omnes Deos illorum ipsi placatos esse
 respondit: Deum verò Christianorum illi
 omnimodis infensum. Christus, inquit, sic te
 habet perditum, & quia quodlibet eorum
 quod illi consecratum fuerat, in domo tua
 manet conditum, ideò venerunt super te om-
 nia mala hæc quæ passus es. Nec poteris ab his
 liberari, donec illud in domo tua manserit.
 Hoc ille audito, mente pertractans sollicità,
 quid illud esse posset, de filio suo recordatus
 est, quòd ex spolijs supradictis quendam librū
 in domum suam aduexerit. Qua de re horrore
 nimio perculsus, & quia Sacerdotis tunc inibi
 decrat præsentia, quid de eodem libro faceret
 omnimodis nescius, secum illum longiùs re-
 tinere nullatenus ausus est. Tandem vix re-
 perto consilio, in conspectu eum populi qui
 in eadem villa manebat attulit, & quæ passus
 sit retulit. Cum quæ te omnes ignaros consilij
 super hac re dicerent, & tale aliquid in domo
 sua recipere vel habere pertimescerent, ipse
 eum diutius apud se retinere obstupescens,
 honestè composatum ad quandam ligauit sæ-
 pem, denuncians vt quicumque vellet, eum
 inde sumeret, & pro reatu commisso Domi-
 no Iesu

*Liber sacer
 in persecu-
 tionis domo.*

ne Iesu Christo voluntariam satisfactionem
vovit. Quem librum quidam Christianorum
exinde sublatum in sua aduexit: Ex cuius ore
etiam ista cognouimus. Qui postea magnæ
fidei & deuotionis extitit, ita vt Psalmos apud
nos postea memoriter sine literis didicerit.
Taliter ergo & cæteri siue morte, siue peste,
& damno rerum suarum puniti sunt: & liqui-
dò omnibus patuit, quia Sanctum Dei Ponti-
ficem & suos inhonestè tractare & spoliare
præsumserant, grauissimam Domini nostri
Iesu Christi senserint ultionem

CAPVT XVI.

*De profectioe Anachoreta Ardgarij ad Sueoniam, &
de fide Herigarj*

Post hæc itaque locus ille septem ferè an-
nis sine Sacerdotali fuit præsentia. Pro
qua re Dominus & Pastor noster Ansgarius
nimio mœrore anxius, Christianæ religionis
fidem ibi cœptam perire non sufferens, & ma-
ximè pro Filio suo, què supra memorauimus,
Herigario condolens, quendam Anachoretã
Ardgarium nomine, illas in partes direxit, &
vt specialius Ecclesiæ adhæreret præcepit.
Ipsa itaque illò adueniens, officiosè susceptus
est ab ipso Herigario, & Christianis qui ibi
aderant magnum suæ præsentia exhibuit gau-
dium. Cœperuntque sicuti primò egerant, ea
quæ Dei sunt deuotè quærere, & ritum Chri-
stianitatis lubenti animo custodire. Fidelissi-
mus vis

*Ardgarino
Anachore-
ta.*

mus vis

*Signa qua-
dam cœle-
sti pro He-
rigario fa-
cta.*

*Miraculum
primum.*

mus vir Herigarius tempore quo sacerdotalis
ibi deerat præsentia, multa ab infidelibus susti-
nuit opprobria, sed largiente diuinâ gratiâ,
signis cœlestibus eius petitione veræ fidei de-
clarata sunt præconia. Ex quibus, vt promi-
simus, aliqua hic interserere curauimus, quò
eius fidei inuictus declararetur animus. Quadã
namque vice ipse in quodam sedebat Placito,
scænâ in campo ad colloquium paratâ Vbi cū
inter alias locutiones illi Deos suos laudassent,
quorū fauore prospera sibi multa prouenirent,
& illi quòd solus à consortio omnium inani
fide aberraret impropèreret; ipse vt erat fer-
uens spiritu respondisse illis dicitur: Si tanta
est de diuinâ Maiestate dubietas, quod ta-
men dubium esse nullo modo deberet, pro-
bemus miraculis, quis sit maioris potentiz,
vestri multi, quos dicitis, Dij, an meus solus
omnipotens Dominus Iesus Christus. Ecce
tempus adest pluuiæ; siquidem tunc pluuiam
imminebat; Inuocate vos nomina Deorum
vestrorum, ne pluuiam super vos descendat,
& ego inuocabo Dominum meum Iesum
Christum, ne aliqua stilla pluuiæ me cōtingat:
& si quis in hac parte se inuocâtes exaudierit,
ipse sit Deus. Hac itaque factâ inter se conuen-
tione, cū illi omnes in vna parte sederent,
ipse verò cum vno puero in alterâ, cœpit v-
nusquisque eorum inuocare Deum suum, ille
quoque inuocabat Dominum Iesum Chri-
stum, Et descendens inmensa de cœlo pluuiam
ita

ita omnes illos aquâ infudit, vt quasi in flu-
 mine cum vestimentis iactati viderentur, etiã
 folia ramorum de umbraculo ibi factò, super
 ipsos decidentia, virtute diuinâ illos oppres-
 sos ostenderent: super ipsum verò & puerum,
 qui cum eo erat, nec vna descendit pluuie
 gutta. Quo factò, confusis illis & ammirati-
 ribus, Ecce, inquit, videtis, quis sit Deus! No-
 lite me infelices ab eius cultura reuocare, quin
 potiùs ab erroribus vestris confundamini, &
 veritatis viam discite. Alio quoque tempore *Miraculũ*
 contigit, vt dolorem in tibia sua sustineret ni- *secundum*
 mium, ita vt non aliquo modo se mouere lo-
 co, in quo erat, posset, nisi portaretur. Cùm
 hanc ergo diutiùs sustineret molestiam, cœpe-
 runt multi ad eum causâ visitandi venire, &
 quidam adhortationibus, quò pro salute sua
 Dijs sacrificaret, commonere, quidam impro-
 perijs, quòd sine Deo esset, laceßere, & idcirco
 eum salute carere. Cùm itaque hæc læpius
 agerentur, & ipse constanter malis eorum
 suggestionibus resisteret, postremò non ferens
 eorum calumniam respondit: Nequaquam
 se à vanis simulacris auxilium petere velle,
 sed à Domino suo Iesu Christo, qui posset in
 momento si vellet eum ab infirmitate sua sa-
 nare. Et accitis illicò domesticis suis, vt ad
 suam eum deferrent Ecclesiam præcepit. Vbi
 positus coram cunctis qui astabant, supplices
 ad Dominum preces effudit, dicens: Domi-
 ne mi Iesu Christe, vt sciant isti miseri, quia tu
 es Deus

F

es Deus

es Deus solus, & non est alius præter te, da mihi seruo tuo in hac hora pristinam corporis mei sanitatem, vt videntes inimici magnalia tua de suis erroribus confundantur, & ad agnitionem tui nominis conuertantur: fac quæso quod peto propter nomen tuum sanctum quod est benedictum in secula, ne sit confusio confidentibus in te Domine. Postquam vocem, diuinâ eum medicante gratiâ, confestim sanissimus est redditus, & de Ecclesia per semetipsum egressus, pro salute sua Deo gratias agebat, & in fide Christi conualescens magis magisque incredulos confundebat. Per idem ferè temporis accidit, vt etiam quidam Rex Sueonum, nomine Anoundus, eiectus à Regno suo apud Danos exul fuerit. Qui fines Regni quondam sui denuo repetere cupiens, cœpit ab ipsis auxilium quærere, spondens quod si se sequerentur, multa eis possent donaria prouenire. Proponebat n. eis memoratum Birca, quod ibi multi essent negotiatores diuites & abundantia totius boni, atque pecunia thesaurorum multa. Illuc itaque se eos promittebat ducturum, vbi sine suo exercitus damno multo suæ necessitatis frueretur cōmodo. Illi ergo promissis muneribus delectati, & thesaurorum acquisitione auidi, in auxilium eius expeditorum ad pugnam hominum, 21. naues impleuerunt, & cum eo destinauerunt. Ipse verò de suis naues habebat 11. Exeuntes ergo de Danis ad vicum in-

speratè

*Miraculū
tertium.
Anoundus
Rex Suecia.*

ſperatè venerunt memoratum. Et fortè tunc
Rex ipſorum longius inde aberat, & Prin-
ceps ac multitudo populi congregari non po-
terat. Tantùm ſupradictus Herigarius Præfe-
ctus ipſius loci cum eis qui ibi manebant ne-
gociatoribus & populis præſens aderat. In
magna ergo anguſtia poſiti, ad ciuitatem
quæ iuxta erat confugerunt; cœperuntq; Dijs
ſuis vota & ſacrificia plurima promittere &
offerre, quò eorum auxilio in tali ſeruarentur
periculo. Sed quia ciuitas ipſa infirma erat,
& ipſi ad reſiſtendum pauci, miſerunt ad eos
Legatos dexteram & fœdus poſtulantes. Qui-
bus Rex præfatus mandauit, vt pro redem-
tione ipſius vici 100. libras argenti perſolue-
rent, ſicq; pacem haberent. Quod illi vt pete-
batur ſtatim miſerunt, & à Rege iam dicto ſu-
ſceptum eſt. Porro Dani grauiter huiſcemodi
ferentes conventionem, quia non ſicuti diſ-
poſuerant actum fuiſſet, cœperunt velle ſu-
pereos ſubitò irruere, & locum ipſum fun-
ditus deprædari atque comburere: dicentes,
vnumquemlibet negociatorem plus ibi ha-
bere quàm ſibi oblatum fuiſſet, & nullo mo-
do ſe tantam calumniam ſufferre poſſe. Cùm
ergo inter ſe agerent, & ad diripiendam urbem
ſe præpararent, hoc quoque illis innotuit.
Vnde ruruſus pariter congregati cùm nullo
modo vires haberent reſiſtendi, nullaque eis
ſpes eſſet refugij, ad vota & ſacrificia maiora
Dijs ſuis offerenda ſe inuicem cohortabantur.

Contra quos iratus fidelis Domini Herigarius, maledicta sint, inquit, vota & sacrificia vestra, cum Idolis vestris. Quam diu vultis demonibus seruire, & vos ipsos ad perniciem votis inanibus in paupertatem redigere? Ecce multa obtulistis, & ampliora vouistis: insuper libras argenti 100. dedistis. Quid profuit vobis? ecce omnia quæ habetis veniunt diripere: vxores vestras & filios ducent captiuos, ciuitatem & vicum igni succendent, & vos gladio peribitis; quid ergo prosunt vobis simulacra vestra? Ad quam vocem illi omnes perterriti, & quod agerent nescij, vnanimiter responderunt: Salus nostra & consilium in tua sit deliberatione, & quicquid nobis suggesseris, sine dubio faciemus. Quibus ille: Si, inquit, vota spondere vultis, vouete & reddite Domino Deo omnipotenti qui regnat in cælis, ipse omnium Dominus est, & in voluntate eius omnia posita sunt, nec est qui eius ditioni possit resistere. Si eius auxilium toto corde petieritis, omnipotentiam ipsius vobis non defuturam sentietis. Accepto itaq; ab eo consilio cuncti vnanimis & voluntarij exeuntes, sicut sibi consuetudinis erat in campum, pro liberatione sui ieiunium & eleemosynas Domino Christo deuouerunt. Interim Rex præfatus cum Danis agere cœpit, vt forte perquirerent, vtrum voluntate Deorum locus ipse ab eis deuastandus esset. Multi, inquit, Dij sunt ibi potentes, ibi etiam Ecclesia olim
 construa-

constructa est, & cultura Christi à multis
 Christianis ibi excolitur, qui fortissimus est
 deorum, & potens spirantibus in se quocun-
 que modo vult auxiliari. Necessariò ergo que-
 rendum est, virum diuinà ad hoc voluntate
 incitemini. Quid illi? quia apud eos moris e-
 rat, nequaquam abnuere potuerunt. Inuen-
 tum est igitur, quòd cum sua hoc prosperitate
 nullatenus perficere possent, neque locum i-
 psam eorum deprædationi à Deo concessum:
 Iterum quæsitum est, in quam partem ituri es-
 sent, vbi sibi pecuniam acquirerent, ne vana
 spe frustrati ad sua vani remearent. Cecidit
 fors, quòd ad urbem quandam longius inde
 positam, in finibus Slauorum ire deberent.
 Hoc ergo Dani diuinitus sibi imperatum cre-
 dentes, à loco memorato recesserunt, ad vr-
 bem ipsam directo itinere properarunt, ir-
 ruentes super quietos & securè habitantes,
 improvisè urbem illam armis ceperunt, &
 spolijs ac thesauris multis ad sua reuersi sunt.
 Rex verò ille, qui ad eos deprædandum vene-
 rat, argentum quod ab eis nuper acceperat,
 reddidit, & apud eos aliquandiu resedit, vo-
 lens Genti suæ reconciliari. Sicque Domini
 gratià propter fidem Serui sui Herigarij po-
 pulum illius loci ab hostium incurso liberans,
 bonis suis restituit. Quo facto ipse in conuen-
 tu publico eandem rem proposuit, & vt quis
 Deus esset intentius prouiderent monuit, di-
 cens: Heu miseri, vel iam nunc intelligite,
 F 3 quòd

quòd vanum sit à dæmonibus auxilium petere, qui non possunt tribulationibus subuenire. Suscipite fidem Domini mei Iesu Christi, quem probastis verum Deum esse, qui vobis nullum habentibus refugium suæ miserationis tribuit auxilium. Nolite ultra culturam superstitiosam quærere, & inani sacrificio Idola vobis placare: verum Deum omnium quæ in cælis & in terris sunt colite, & ipsi vos subiicite, ipsiusq; omnipotentiam adorete. Sicque bonum certamen vsq; ad finem suæ perduxit vitæ: consummatoque boni operis cursu, languore ingrauescente, astante iam dicto Ardgario sacerdote, diuinæ commendatus clementiæ communionem sacra percepta, feliciter in Christo obiit.

*Hexig-
vius mori-
tur.*

CAPVT XVII.

De fide Matrone religiosa Frethurgis.

Illis temporibus apud eos Matrone quædam fuit valde religiosa, quam nulla improborum peruersitas à fidei suæ rectitudine potuit euertere. Cui frequenter in quacunque necessitate positæ, vt more eorum Idolis sacrificaret suggestum est: sed illa immobilis fidei suæ munia non reliquit, vanum esse dicens à simulacris surdis & mutis auxilium quærere, & abominabile sibi videri, vt his, quibus in Baptismo renunciauerat, denuò intenderet, & sponsonem quam Christo promiserat, falleret. Si enim malum est, inquit, hominibus
menti-

mentiri, quantò magis Deo? Et si bonum est inter homines fidem constare, quantò magis qui fidem Domini accipit, nullatenus ab ea debet immutari? Dominus, inquit, meus Iesus Christus omnipotens est, ipse mihi, si in eius fide perseveraero, & sanitatem & omnia quibus indigeo præstare poterit. Prædicta religiosa scæmina, nomine Frerthuburg, in bonitate vitæ & fidei constantia laudabilis, dies vitæ suæ vsque ad tempus produxit senectutis. Cumque iam appropinquaret dies mortis suæ, & post discessum Domini Simonis nullus ibi tunc adesset Sacerdos, ipsa amore Sacrificij, quod audierat viaticum esse Christianum, de vino aliquantulum in quodam reseruari fecit vasculo, & filia suæ in fide commendâs, vt si quando ei vltimum tempus instaret, de ipso vino, quia Sacrificium non habebat, ei in os destillaret, vt vel sic Domini gratiæ exitum suum commendaret. Illud itaque vinum tribus ferè annis apud eam conseruatum est, sicque contigit illuc prædictum aduentasse Sacerdotem Ardgarium. Quo ibi posito, ipsa quandiu vires habuit, religionis suæ deuotionem exercuit, Missarum solemnias & salutaria monita sedulo ab eo exquirens. Verùm inter hæc languore se præoccupante cæpit infirmari, & sollicita de obitu suo memoratum ad se accersiri fecit Presbyterum, & accepto de manu eius viatico optato, feliciter migravit ad Dominum. Ipsa verò eleëmofynis semper

*Vinum.
Eucharistia
a puero, conseruatum.*

intenta, quia in seculi rebus diues erat, filia
 suæ prædictæ Cathlæ iniunxerat, vt post suum
 ex hac luce discessum cuncta quæ illius erant
 in pauperes dispensaret. Et quia hîc pauperes
 minùs inueniuntur, post obitum, inquit, meum,
 cum tibi primo oportunitas euenerit, vendi-
 ris omnibus quæ hic dispensata non fuerint,
 sume tecum argentum & vade ad Dorstadum.
 Ibi sunt Ecclesiæ plurimæ & Sacerdotes ac
 Clerici, ibi indigentium multitudo. Post ex-
 cessum matris, filia quæ mater iusserat strenuè
 adimpleuit. Arreptoque itinere perueniens
 ad Dorstadum, religiosas exquisiuit ibi fœmi-
 nas quæ cum eâ loca sancta circuirent, & quid
 cuique dispensari deberet, eam instruerent.
 Cùm quadam die causâ dispensandi loca san-
 cta circuirent, & medietas iam distributa es-
 set, dixit socijs suis: Nunc iam lassæ sumus,
 melius est vt aliquid de vino ematur, & refo-
 cillemur, & sic demum cœpta peragamus. Da-
 tis igitur ad hoc quatuor denarijs, & viribus
 resumptis quod cœpère peregerunt. Quibus
 completis ipsa ad hospitium suum rediens,
 saccum in quo argentum fuerat in quodam
 loco vacuum posuerat, sed largiente superno
 munere, sicut antea fuit plenum inuenit. Quæ
 tanto obstupefacta miraculo fœminis quæ se-
 cum prius ierant, quid sibi contigerit osten-
 dit. Coram quibus, quid inibi esset compu-
 tans, tantum inuenit quantum illò aduexit,
 exceptis quatuor denarijs. Consilio itaque
 ab eis

*Dirca in
 Suedia pau-
 ei pauperes.*

*Cathla ex
 Dirca Dor-
 stadum ve-
 niens, omnia
 sua bona
 pauperibus
 distribuit.*

*Miraculū
 pecunia re-
 stituta.*

ab eis accepto, iuit ad Sacerdotes, & ipsum eis innotuit. Ipsi autem, quia, inquit, matris tuæ obidiens fuisti, & fidem tuam circa eam illibatam seruasti, & eleemosynas illius strenuè implèsti, Dominus omnium bonorum retributor, pro necessitatis tuæ subsidio, ista tibi contulit. Ipse est omnibus sufficiens, omnibus indiget. Ipse omnia quæ pro eius nomine distributa fuerint, in cœlesti regno compensabit. Ista tibi à Deo donata sunt, & tu quocumque modo volueris ea dispensabis. Nam ea quæ in usus tuos acceperas noluit tibi reddere, sed tantùm ea quæ pro eius amore in pauperes distribuisti.

CAPVT XVIII.

De reuersione Ardgarij post mortem Herigarij, & de morte HLudouici Imperatoris.

Igitur post excessum prædicti viri Herigarij iam memoratus Sacerdos Dei Ardgarius, amore solitariae quam antè duxerat vitæ, ab illis partibus egressus, locum suum repetijt. Sicque denuo Christiani ibi positi Sacerdotali sunt præsentia destituti. Quare manifesto patuit indicio quòd ad corroborandam fidem præfati viri Herigarij, & supradictæ Matronæ Frethurgis, pariterque vt exitum eorum diuinæ commendaret clementiæ, & quod fideliter desiderauerant, ministerium videlicet sacrae Communionis pro ultimo via-

F s

mo via-

mo viatico perciperent, iam dictus Anachorita Ardgarius ad illas partes destinatus fuerit. Verum inter hæc & superius comprehensa contigit, bonæ memoriæ HLudovicum Serenissimum Imperatorem, diuino ordinante iudicio, vitâ præsentis decessisse. Post cuius obitum cum de Regni diuisione magna fieret perturbatio, Pastoris quoque nostri aliquando labefactari cœpit Legatio. Iam dictus Pater noster hac de causa multiplicibus tunc atteri cœpit necessitatibus & angustiis, sed tamen iniunctum sibi officium nequaquam deserere voluit.

CAPVT XIX.

Qualiter HLudovicus iunior cum consensu Episcoporum Episcopatum Bremensem causâ solatiij Hammaburgensi Sedi subiunxit.

Dominus quoque humilitatem eius & patientiæ fortitudinem conspiciens, quia cor Regis in manu Domini est, clementissimi Domini & Senioris nostri HLudovici Regis, qui post patrem suum huius Regni gubernacula suscepit, ad hoc animum incitauit, vt quærere inciperet, vnde ei solatium facere posset, quò Legationis suæ mandata melius adimplere posset. Erat ibi iuxta Episcopatus Bremensis Ecclesiæ, tunc desolatus Pastore, illum ei dari disposuit. Vnde in publico conuentu Episcoporum suorum cæterorumque

rorumque fidelium tractare cum eis cœpit, utrum hoc ei facere Canonica auctoritate liceret. Dominus & Pastor noster sibi periculosum esse aliquo modo formidans & ne à quibuslibet noua cupiditas reprehenderetur cautè prouidens, non facilè huic dispositioni assentiebat. Iubente itaque Rege hac eadem res in Concilio Episcoporum ventilata est: qui multis præcedentibus exemplis probauerunt, bene posse fieri, ut quia Diœcesis illa, ad quam ipse ordinatus fuerat, totiens barbarorum incurſionibus, iam deuastata eſſet, ista ei causâ solatiij adiungeretur. Quo decreto ita ab Episcopis constituto, ipse iubente Rege Bremensem Diœcesim suscepit gubernandâ.

CAPVT XX.

Qualiter Guntharius Coloniensis Archi-Episcopus huic constitutioni restiterit, & postea consenserit, & per Salomonem Constantia Ciuitatis Episcopum ad Apostolicam Sedem directum, à Papa Nicolao hac eadem res Apostolica auctoritate firmata sit.

PORRÒ cùm hæc agerentur, Colonia ciuitas, ad quam Bremensis Parochia suffraganea erat, eo tempore absque benedictione Episcopali degebat. Quod quia diuturnum extitit, istud etiam sine loci illius Pontificis præsentia necessariò discernendum fuit. Postea tamen consecrato ad eundem locum Venerabili Præsule Gunthario, hoc ipsum Pa-
ter &

Guntharius Prasul Colonienfis. ter & Dominus noster ei suggerere studuit, vt suâ quoque auctoritate firmaretur: Cui tamen rei ipse admodum contrarius extitit.

Qua de causa postmodum in Wormacia ciuitate positus duobus Regibus, HLudovvico scilicet & HLothario, cum multitudine Episcoporum, & viriusque Regni frequentia, praesente Venerabili Patre nostro hæc eadem res exposita est. Quod cum ab omnibus benè ita ordinatum probaretur, vt prædictus Pontifex Guntharius hoc ipsum suâ auctoritate firmaret: cuncti rogârunt. Qui primò quidem fortiter his reniti cœpit, iustum non esse multipliciter asserens, vt Sedes suffraganea in Archi-Episcopalem verteretur, non se debere honorem Sedis suæ in aliquo minuere: postremò tamen, & ipsis Regibus, & cunctis simul Episcopis ibi aggregatis, pro hoc ipso eum rogantibus, & omninò causâ necessitatis id licitum fore dicentibus, respondit; Si Apostolica auctoritate firmaretur, ex se quoque ratum esse. Quo responso accepto, cum etiam omnes Suffraganei eius hæc eadem consensissent, piissimus Rex HLudovvicus, cupiens & patris sui eleëmofynam in omnibus augmentare, & quod ipse disposuerat per omnia ratum fieri, Reuerendissimum Salomonè Constantiæ ciuitatis Episcopum pro hoc ipso ad Sedem direxit Apostolicam. Cum quo etiam Dominus & Pater noster Ansgarius, quia ipse per se non poterat, Filium suum Fratrem suum

suum Nordfridum misit Præsbyterum. Qui officiosissimè à Sanctissimo accepti Papa Nicolao, Legationes suæ mandatum ei planè & dilucidè retulerunt. Qui prudenter & sollicitè ea quæ ab ipsis dicebantur mente pertractans, & Deo inspirante pro lucrandis animabus Gentilium hanc constitutionem esse iustam decernens, voluntatem Regis nostrî suâ auctoritate firmavit. Cùm enim causam Legationis eius & cætera superius comprehensa plenè & breuiter recapitulasset, deinde subiunxit. Cuius delegationis & auctoritatis, & Pallij acceptionis, pagina nobis est à filio nostro HLudovvico per Salomonem Sanctissimum Episcopum destinata, iuxta morem Romanæ Ecclesiæ bullata. Per cuius tenorem paginæ hæc ita fuisse comperimus, sicut pietas nobis iam fati Regis per fidelem virum Salomonem scilicet Episcopum nunciauit. Vnde nos vestigia tanti Pontificis & prædecessoris nostrî sequentes Gregorij Secundi, omnemque ibi Deo dignam statutam providentiam agnoscentes, magnorum Principum votum, HLudovvici videlicet diuinæ recordationis Augusti, & æquiroci eius filij excellentissimi Regis, tam huius Apostolicæ auctoritatis præcepto, quàm etiam Pallij datione, more prædecessorum nostrorum, roborare decrevimus. Quatenus tantâ fundatus auctoritate prænominatus Ansgarius, primus Nordalbingorum Archi-Episcopus, & post ipsum

succes-

*Nordfridus
præsbyter.*

*Hæc verba
habetur in-
fra in Appen-
dice in De-
creto Nica-
lai Pap. su-
per hac con-
iunctione.*

successores eius, lucrandis plebibus insistentes aduersus tentamenta diaboli validiores existant, ipsumque Filium nostrum iam dictum Ansgarium, & successores eius, Legatos in omnibus circumquaque Gentibus Sueonum, Danorum, Fariarum, Norvvehorum, Gronlondon, Islondon, Scridevindun, Slauiorum, nec non omnium Septentrionalium & Orientalium nationum quocunque modo nominatarum, delegamus & sibi suisque successoribus vicem nostram perpetuò retinendam, publicamque Euangelizandi tribuimus auctoritatem, ipsamque Sedem Nordalbingorum, Hammaburg dictam, in honore Sancti Saluatoris, eiusque intemeratae Genitricis perpetuae Virginis Mariae consecratam, Archiepiscopalem esse decernimus, atque ut strenui praedicatoris Episcopi post discessum crebro dicti Ansgarij Archiepiscopi Filij nostri persona, tantoque officio apta eligatur semper successio, sub diuini obtestatione iudicij statuimus. Verum quia mortuus est Dioceseos Bremensis Episcopus, & cum saepe dictus Rex & hanc Diocesim vacantem, & illam nouellam institutionem cerneret deficientem, insuper & vtranque hanc Ecclesiam Dei permittente occulto iudicio per barbarorum seuitiam admodum tenuaram quaerere coepit, qualiter praedicta Bremensis Ecclesia praedictae nouellae Archiepiscopali vniretur ac subderetur Sedi, nostro hoc votum roborante decreto.

decreto. Vnde per sapè nominatum Venerabilem Missum, Salomonem videlicet Constantiæ ciuitatis Episcopum, nobis hoc relatum est confirmandum, ac postulatum est nostrâ auctoritate roborandum. Nos igitur id subtili perpendentes examine animaduertimus propter instantem necessitatem, & animarum lucra in Gentibus demonstrata, vtile fore. Omnia enim quæ proficua Ecclesiæ probatur existere, & diuinis non resultant præceptionibus, licita & facienda esse non dubitamus, maximè in tanta nouellæ Christianitatis plantatione, in qua varij solent euentus contingere. Quamobrem Omnipotentis Dei auctoritate, & Beatorum Apostolorum Petri & Pauli, & hoc nostro decreto decernimus, secundum Reuerendissimi Regis HLudovvici votum ipsas prædictas Diœceses, Hammaburgensem scilicet & Bremensem, non duas sed vnâ deinceps esse & vocari, subdiq̃ue Sedi, quæ prædecessoris nostri decreto Archiepiscopali est munere sublimata. Nullus verò Archiepiscopus Coloniensis vel quilibet, vllam sibi deinceps in eadem Diœcesi vendicat potestatem. Quin immò & ipsi omnibus omninò suademus, veræ religionis cultoribus, vt hac sacra Legatione fungentibus adiutorio & solatio sint, quatenus gratiâ huius beneficij plenam mercedem recipere mereantur, ab eo qui dixit: Ite docete omnes Gentes; &, Quicumque receperit vos, me recipit.

recipit. Itaque omnia à dilecto Domino nostro Rege HLudovvico ad hoc Deo dignum officium deputata, vt nostrâ etiam pia eius vota auctoritate firmamus. Et quia casus præteritorum nos cautos faciunt in futurum, omnem quoque aduersantem vel contradicentem, atque pijs nostris his studijs quolibet modo insidiantem, Anathematis mucrone percussimus, atque perpetuæ ultionis reum diabolicâ sorte damnamus, vt culmen Apostolicum more prædecessorum nostrorum, causamque Dei pio affectu zelantes, ab aduersis hinc inde partibus tutius muniamus. His itaque decretis atque institutionibus Papæ Sanctissimi Nicolai, Bremensis Ecclesia adiuncta, & unita, & subdita Sedi Hammaburgensi, quæ prius Metropolis constituta fuerat, facta est Archi-Episcopalis. Verùm quia Diocæses illius ratione ita firmata, hæc præoccupando diximus; multum enim temporis fuit, ex quo Sedem illam gubernandam suscepit, priusquam auctoritate Apostolica firmaretur: ad ea quæ prius gesta sunt redeamus.

CAPVT XXI.

De familiaritate S. Ansgarij Archi-Episcopi apud Horicum Regem Danorum.

NAmque susceptâ Bremensî Parochiâ, iterum cœpit spiritu feruere intimo, si quid posset in partibus Danorum pro Christi elaborare nomine. Vnde frequentius adire solebat

solebat Horicum, qui tunc solus Monarchiâ Regni tenebat Danorum, vt officio prædicationis in Regno eius frueretur. Aliquotiens namque Regiâ Legatione ad eum mittebatur, & quæ ad fœdera pacis & vtriusque Regni vtilitatem pertinebant, strenuè & feliciter peragebat. Qua de re cognitâ fide & bonitate Sancti viri, prædictus Horicus Rex multo eâ affectu cœpit venerari, & libenter eius consilio vti, ac familiarissimum in omnibus habere, ita vt etiam inter secreta sua, dum de negocijs Regni cum Consiliarijs suis tractaret, eum interesse rogaret. Eâ quoque quæ inter populum huius terræ, videlicet Saxonum, ac Regnum ipsius causâ fœderis constitui debebât, non aliter nisi fide illius volebat firmari, hoc sibi dicens omnino fidelissimum esse, quod ille ei & laudâset ac spondisset. Hac itaq; familiaritatē potitus, cœpit etiam illi persuadere, vt fieret Christianus. Ille verò omnia quæ ei ex diuinâ intimabat Scripturâ benigne audiebat, & bona prorsus ac salutaria esse laudabat, seque his plurimum delectari, ac libenter velle Christi gratiam promereri dicebat. Cui post alia vota Sanctissimus Pater noster suggerere cœpit, vt Christo Domino hanc concederet beniuolentiam, vt in Regno suo Ecclesiam fieri permitteret, vbi Sacerdos omnino tempore adesset, & verbi diuini semina ac Baptismi gratiam quibusque volentibus suscipere traderet. Quod ille benignissimo concessit.

Oleswicum.

fit affectu, & in portu quodam Regni sui ad hoc aptissimo, & huic regioni proximo, Sleswiche vocato, vbi ex omni parte conuentus fiebat negotiatorum, Ecclesiam illi fabricare permisit, tribuens locum in quo Præsbyter maneret: datâ pariter licentiâ, vt quicumque vellet in Regno suo fieret Christianus. Hac ergo Dominus noster Episcopus acceptâ licentiâ, statim quod diu desiderauerat perfecit, Et consecratâ Ecclesiâ in honore Sanctæ Genitricis Dei Mariæ, & Præsbytero ibi constituto gratia Dei in eodem loco fructuosius crescere cœpit. Multi namq; ibi antea erant Christiani, qui vel in Dorstado, vel in Hammaburg baptizati fuerant, quorum quidam primores ipsius vici habebantur, & gaudebant facultatem sibi datam Christianitatem suam obseruandi. Quorum exemplo multi alij, & viri & fœmiuæ, relictâ superstitiosa Idolorum culturâ, ad fidem Domini conuersi baptizabantur; factumque est gaudium magnum in ipso loco, ita vt etiam huius Gentis homines abique omni pauore, quod antea non licebat, & negotiatores tam hinc quàm ex Dorstadio locum ipsum liberè expeterent, & hac occasione facultas totius boni inibi exuberaret. Multi apud eos infirmitatibus detenti, cum se Idolis frustrâ pro salute sua sacrificâsse vidissent, ad Domini misericordiam confugientes Christianos se fieri deuuebant, & Baptismi gratiam percipiebant, & statim diuinâ largi-

tate sa-

*Felix progressus
Christiana
religionis.*

tate sani fiebant, & ad fidem Domini conuersa est multitudo populi.

CAPVT XXII.

Qualiter Sacerdos Domini ad partes Sueonum iter suum preparauit & per Visionem Adalhardus Abbas ei prouentura nunciabit.

INter hæc verò Pastor noster Ansgarius etiam pro Gente Sueonum, eò quòd Sacerdotis præsentia tunc desolati essent, nimio còdolens affectu, à præfato poscere cœpit Rege Horico sibi in omnibus familiarissimo, vt suo auxilio fines illius Regni petere posset. Qui cum maximâ beniuolentiâ hanc petitionem eius suscipiens, ita se per omnia facturum promissit. Igitur deuotissimus Pater noster ad hoc iter præparare se cœpit, & vt quantocyus hoc expleret feruentiore incitabatur spiritu. Siquidem & hoc cœlitus sibi iniunctum credebat, visionē quadam inbutus, quam antea præuiderat. Visum namque est ei, quòd in ipso itinere valde esset sollicitus, & quòd ad quendam deueniret locum, in quo erat stru-
tura ædificiorum magna, & mansiones diuersæ, vbi quidam ei obuius factus, locutus est ad eum, dicens: De itinere quo sollicitaris, & de his quæ sunt in corde tuo, ne supra modum contristeris, quia hic est quidam Propheta, qui te de his omnibus certum reddet. Et ne aliqua menti suæ super eo insideat dubitatio,

Visio S. Ansgarij sextæ.

*Adalhar-
tus Abbas,
Propheta.*

bitatio, dicam tibi quis sit ille Propheta, Ab-
bas quidam Clarissimus Adalhardus; ipse
nempe est Propheta ad te à Domino missus,
qui tibi ea quæ prouentura sunt annuntiabit.
Quo ille audito, exhilaratus animo, visus est
illi respondisse: Domine, vbi inueniam eum?
Et ille: Tu, inquit, labore inuenies eum, nec
est licitum cuiquam tibi insinuare. Tunc vi-
sum est ei, quòd iret per circuitum mansionis
ipsum quærendo, & in mente sua tractaret.
Si, inquit, ille non interrogatus à me annun-
ciauerit mihi quæ sunt in animo tum verum
illum Prophetam comprobabo. Ad quandam
ergo perueniens mansionem speciosissimam,
vidit eum ibi in solio suo sedentem, & statim
recognouit. Ille confestim pronuncians, inten-
tus in eum dicere cœpit: Audite Insulæ, & at-
tendite populi de longè; Dominus ab vtero
vocauit me, de ventre matris meæ recorda-
tus est nominis mei. Et posuit os tuum quasi
gladium acutum, in vmbra manus suæ pro-
texit te, & posuit te sicut lagittam electam: in
pharetra sua abscondit te, & dixit tibi; Seruus
meus es tu, quia in te gloriabor. Quo dicto
extento brachio manum dexteram ad eum
cœpit erigere. Ille autem hoc viso, ad genua
eius accessit, sperans eum se velle benedicere.
At ille subiunxit: Dedit te in lumen Gentium,
vt sis illis in salutem, vsque ad extremum ter-
ræ. Reges videbunt & consurgent Principes,
& adorabunt Deum tuum & Sanctum Israël;
quia

*Propheta
S. Adalhar-
di ad S. Anso-
garium.*

quia glorificabit te. Hanc ergo visionem Seruus Dei cum antè profectionem illam longè vidisset, certum tenebat animo, Dei se imperio ad partes illas incitari. Et maximè in verbo quod dictum est illi: Audite Insulæ; quia omnis ferè patria illa in Insulis est constituta. Et quod subiunctum est: Eris illis in salutem vsque ad extremum terræ; quia finis mundi in Aquilonis partibus in Sueonum coniacet regionibus.

CAPVT XXIII.

Quòd in eadem Legatione Missum & Signum Horici Regis habuerit, & populum inuenerit errore confusum.

Profectionem itaque hanc suscepturus, iam dicti Regis Horici Missum pariter & Signum secum habuit, qui Regi Sueonum nomine Oleph, de parte sua mandatum tale intimare iussit, Seruum Dei sibi per omnia cognitum esse, ac se in vita sua nunquam tam bonum hominè vidisse, nec in quolibet mortalium aliquando tantam fidem inuenisse: ideoque cognita eius Sanctissima bonitate, omnia quæ ille in Regno suo causâ Christianæ religionis disponere vellet se ei concessisse; ipsumque petere, vt similiter in Regno suo ei permitteret culturam Christianitatis, quam optabat statuere. Susceptum itaque peragens iter, 20. fermè diebus nauigio transactis, venit ad Bircam, vbi inuenit Regem & multitudinem populi nimio errore confusam. Instigante

*Falsus
Propheta
diabolicâ
prophopœiâ
resiste S.
Ansgario in
Suedia.*

*Rex Ericus
deificandus.*

enim diabolo aduentum Beati viri omnimo-
dis præsciente, contigit eo ipso tempore, vt
quidam illò adueniens diceret, se in conuentu
Deorum, qui illam terram possidere crede-
bantur, affuisse, & se ab eis missum, vt hæc Re-
gi & populis nunciaret. Vos, inquam, vobis
propitios nos diu habuistis, & terram inco-
latus vestri cum multa abundantia nostro ad-
iutorio in pace & prosperitate longo tempore
renuistis. Vos, inquam, nobis sacrificia & vo-
ta debita persoluistis, grataque fuerunt no-
bis obsequia vestra. At nunc & sacrificia to-
lita subtrahitis, & vota segniùs offertis, &
quod magis displicet nobis, alienum Deum
super nos introducitis. Si itaq; nos vobis pro-
pitios habere vultis, sacrificia augete & maio-
ra vota persoluite: alterius quoque Dei cultu-
ram ne apud vos recipiatis, & eius seruitio ne
intendatis. Porrò etiam si plures Deos habere
desideratis, & nos vobis non sufficimus, Eri-
cum quendam Regem vestrum nos vnanimis
in Collegium nostrum ascissimus, vt sit vnus
de numero Deorum. Hoc ergo diabolicum
mandatum publicè denunciatum in aduentu
Domini Episcopi mentes cunctorum pertur-
bat, & error nimius corda omnium confu-
derat. Nam & templum in honore supradicti
Regis dudum defuncti statuerunt, & ipsi tan-
quam Deo vota & sacrificia offerre cœperunt.
Aduenientes itaque illuc Dominus Episcopus
& qui cum eo erant, ab amicis suis quondam

ibi co

ibi cognitis querere cœpit, quomodo Regem
super hac re interpellaret. Qui omnes toto a-
nimo contradicentes, assererant nihil omni-
nò ea vice Legationem proficere posse: sed si
aliquid haberet precij, eâ ratione illum dare
debere, vt viuus inde euaderet. Quibus ille:
Non, inquit, pro vitæ meæ redemptione ali-
quid hic daturus sum, quia si Dominus Deus
meus ita disposuerit, pro eius nomine paratus
sum hic & tormenta subire & mortem pati.
Cùm ergo pro hac re in magna esset positus
anxietate, tandem accepto consilio, Regem
ad suum inuitauit hospitium: Cui conuiuium
exhibens, dona quæ potuit obtulit, & Lega-
tionis suæ mandata retulit. Delectatus itaque
Rex & Caritatis eius beniuolentiâ & mune-
rum datione, ad ea quæ suggererat, respondit:
Antea hic fuerunt Clerici, qui populari hinc
seditione, non Regio iussu eiecti sunt. Qua-
propter & ego hanc Legationem tuam con-
firmare non possum, nec audeo, priusquam
sortibus Deos nostros consulam, & populi
super hoc voluntatem interrogem. Sit Missus
tuus in Placito mecum proximo, & ego pro
te loquar populo; sic quippe apud eos moris
est, vt quodcunque negotium publicum
magis in populi vnanimâ voluntate, quàm
in Regiâ consistat potestate. Hoc ergo Pater
noster responso Regis accepto, totum se ad
Domini conuertit refugium, ieiunijs & ora-
tionibus vacans, atque in contritione cordis

*Amicè dis-
sionis S.
Ansgario
predicatio-
nem.*

*Rex Suedie
conuiuio S.
Ansgarj.*

semetipsum in conspectu Dei humilians,

CAPVT XXIV.

*Qualiter cognouerit gratiam Dei secum comitari,
& de consensu populi, vt Christianitas apud
eos haberetur.*

Verùm ipso inter has pressurarum angustias posito, cùm dies Placiti appropinquaret, quadam die inter sacra Missarum solemnina, dum Sacerdos altari astans Mysteria sacra benediceret, illi in terram prostrato, cœlestis effusa est inspiratio. Siquidem Spiritus Sancti dono interiùs roboratus, & fiduciã maximã in animo confortatus, cognouit sibi prouentura omnia vti vellet. Vnde eidem Sacerdoti sibi in omnibus familiarissimo post Missam denunciauit, Nihil trepidationis se habere debere, quia secum gratia Dei comitaretur. Quam mentis eius illustrationem, Frater ille satis recognouit; quia taliter eum diuinitus consolari, multis antè probauit indicijs. Hanc ergo animi eius fiduciam statim rei confirmauit euentus. Nam Rex congregatis primò Principibus suis, de hac patris nostri Legatione cum eis tractare cœpit. Qui sortibus quærendum statuerunt, quæ super hoc Deorum esset voluntas. Exeuntes igitur more ipsorum in campum miserunt sortes: ceciditque sors, quòd Dei voluntate religio Christianorum ibi fundaretur. Quod factum vnus ex Primoribus, amicus Domini Episcopi, statim ei

*Sors pro S:
Ansgario.*

tim ei innotuit, & vt consolaretur amico am-
monuit, dicens: confortare, viriliter age, quia
Dominus voluntati & Legationi tuæ non ab-
nuit. Sicque ipse fiducia sumtâ, spiritu inte-
riori letificatus, exultabat in Domino. Deinde
cum dies Placiti aduenisset, quod in prædicto
vico Birca habitum est; sicut ipsorum consue-
tudo est, præconis voce Rex, quæ eorum esset
Legatio, intimari fecit populo. Quo illi audi-
to, sicut erant antea errore confusi, diuersa
sentire, & tumultuare cœperunt. Quibus ita
perstreptentibus, consurgens vnus qui erat se-
nior natu, in medio plebis dixit: Audite me,
Rex & populi. De culturâ istius Dei pluribus
nostrum iam bene est cognitum, quod in se-
sperantibus magnum possit præstare subsidiû.
Nam multi nostrum iam sæpius, & in marinis
periculis, & in varijs necessitatibus, hoc pro-
bauerunt. Quare ergo abijcimus, quod neces-
sarium nobis & vtile scimus? Aliquando qui-
dam ex nobis Dorstadium adeuntes, huius
religionis normam spontaneâ voluntate susci-
piebant. Quod ergo tam longè positum prius
solicite quærebamus, propter insidias pira-
tarum, hoc nobis modò oblatum quare non
suscipimus? Et quia eius Dei gratiam nobis in
multis vtilem probauimus, quare Seruos eius
nobiscum manere non libenter assentimus?
Hoc ergo perorante, omnis multitudo populi
vnanimis effecta, elegit vt secum Dei Sacer-
dotes essent, & ministeria Christi apud eos fie-
rent.

CAPVT XXV.

De consensione Regis, vt apud eos Ecclesia fierent, & quomodo Dominus Episcopus Erimbertum Sacerdotem manibus Regis commendârit.

*Erimbertus
Sacerdos.*

HOc itaque factô, conuocato ad se Rex Domno Episcopo, quæ fuerant gesta retulit: Sicque omnium vnanimâ voluntate & consensu decreuit, vt apud eos Ecclesiæ fabricarentur, & Sacerdotes adessent, & quicumque vellet absque contradictione Christianus fieret. Domnus autem & Pastor noster quendam nepotem Simonis Episcopi, Erimbertum nomine, manibus Regis commendauit, vt suo auxilio & defensione munitus, Mysteria diuina ibidem ageret. Cui etiam Rex in præfato vico atrium vnum ad Oratorium dedit fabricandum; Domnus quoque Episcopus Presbytero ad habitandum alterû emit: præbensque idem Rex benignissimè circa Dominum Episcopum dilectionis suæ fauorem, & se fidelissimum circa Christianæ religionis cultum persistere velle promisit. Sicque per Domini gratiam his ritè peractis Seruus Dei ad sua reuersus est.

CAPVT XXVI.

De visione, quam præuidit in angustia mentis.

PORRò angustiam maximam mentis, quam in ipso perpeffus est itinere, Domino reuelante,

uelante; Pater noster Sanctissimus antè præ-
 sciuit. Visum namque est illi quadam nocte,
 quòd tempus esset Passionis Domini, & quòd
 ille præsens adesset, cùm Dominus Iesus Chri-
 stus à Pilato duceretur ad Herodem, & rursus
 ab Herode ad Pilatum: denique cùm à Iudæis
 & milicibus spurta & opprobria patiens per
 omnia membra verberibus, vt ipsi videbatur,
 afficeretur. Ipse non sufferens sic illum puniri,
 accurrens opposuit se post dorsum eius verbe-
 rantibus, omniaque verbera quæ illi inflige-
 bantur, ipse in corpore suo susciperet, excepto
 quòd staturâ procerior, capite illo eminentior
 videbatur. Hanc itaque Visionem miles inui-
 ctus Christi, quid significaret, priùs non co-
 gnouit, quàm de hoc itinere reuersus mente
 tractauit, quanta opprobria & irrisiones ibi
 sustinuerit, & in quantâ angustia fuerit, quan-
 tasque blasphemias in Deum illatas ibi sustu-
 lerit. Nam quantum ad eius pertinuit animû,
 ibi ille sine dubio pro Christo passus est, &
 ibi Christus in Seruo suo priùs sibi illata de-
 nuo sustinuit impropria, Porro quòd caput
 illius defendere non poterat: hoc significare
 putabat, quia caput Christi Deus, quòd pas-
 siones quas Sancti in hoc mundo pro Christo
 sustinent, partim ad ipsam etiam Dei pertinet
 Maiestatem, quas ipse in se quodammodo
 compatiendo suscipiens ad tempus qui-
 dem tolerat, sed quandoque distri-
 ctè iudicat.

*Visio 3.
 Ansgarij seu
 prima.*

CAP.

CAPVT XXVII.

Qualiter virtus Domini Sueonibus patefacta sit, & ipsi vota spontanea Domino promiserint.

Hodie dicitur Cur-land.

Nec prætereundum videtur, qualiter virtus Domini post hanc profectioem iam dictis Sueonibus patefacta sit. Gensenim quædam ab eis longè posita, vocata Chor, Sueonum Principatui olim subiecta fuerat; sed iam tunc diu erat, quòd rebellando eis subijci dedignabatur. Denique Dani hoc scientes tempore supradictò, quòd Dominus Episcopus iam in partes Sueonum aduenerat, nauium congregatâ multitudine ad eandem perrexerunt patriam, volentes & bona eorû diripere, & sibi eos subiugare. Regnum verò ipsum 5, habet ciuitates. Populi itaque inibi manentes, cognito eorum aduentu, conglobati in vnum, cœpère viriliter resistere, & sua defendere: datâque sibi victoriâ, medietate populi Danorû cæde prostratâ, medias quoque naues eorum diripuerunt, auro & argêto, spolijsque multis ab eis acceptis. Quod audiens prædictus Rex Oleph, & populi Sueonum, volentes sibi nomen aquirere, quòd facere possent quæ Dani non fecerunt, & quia sibi etiam antea fuerant subiecti, innumerabili congregato exercitu, ad quandam urbem Regni ipsorum, vocatam Seburg, improuisè adeuntes, penitus illam deuastando & spoliando

*Seburg
urbs.*

liando succederent. Exinde confortati animo dimissis nauibus, iter quinque dierum arripientes, ad illam urbem, quæ Apulia dicebatur, properabant. Cùm itaq; illò aduenissent, isti à foris urbem debellare, illi deintus cœpère viriliter repugnare. Sicq; transierunt dies octo, vt omni die à manè vsque ad vesperam bello instarent, & multi hinc & inde caderent; neutra tamen pars victoriam haberet. Cùm iam noua die populus Sueonum diutina cæde fatigatus cœpit angustari, & timido corde hoc solum cogitare, quomodo inde euaderet: hic, inquit, non proficimus, & naues nostræ longius ablunt. Cùm ergo quid agerent omninò nescirent, quærendum sortibus statuerunt, vtrum Dijeorum eis vellent auxiliari, vt vel victoriam caperent, vel viuè inde euaderent. Missis itaque sortibus, neminem Deorum qui eis subsidio vellet esse intenerunt. Quod cùm nunciaretur in populo, vlulatus & gemitus immensus exortus est in castris, omnisq; virtus ab eis recessit: Quid, inquit, infelices acturi sumus? Dij recesserunt à nobis, quò fugiemus? Ecce naues nostræ longius sunt positæ, fugientibusq; nobis isti insequentes ad internecionem nos delebunt. Cùm itaque in tantâ essent angustia positi, quidam negociatores memores doctrinæ Domni Episcopi cœperunt dicere: Deus Christianorum multotiens ad se clamantibus auxiliatur, & potentissimus est in adiuuando:

Quæra-

*Apulia
urbs.*

Suedi à falsis suis Dijs destituti, à Christo adiuuandi.

Quæramus an ipse nobiscum esse velit, & vota ei placita spondeamus. Omniumque rogatu simplici missa est fors, & inuentum est quod eis Christus vellet auxiliari. Quod cum publice cunctis annunciatum esset, omnium corda ita subito roborata sunt, ut confestim ad urbem expugnandam intrepidi vellent accedere; Quid, inquit, nobis formidandum, quid metuendum est? Christus est nobiscum; pugnemus & viriliter agamus, nihil nobis obstare poterit. Nec deerit nobis certa victoria, quia potentissimum Deorum adiutorem habemus. Cumque in circuitu astantes, pugnam inire vellent, ab his qui intrinsecus erant postulatū est, ut copia eis daretur loquendi. Quod cum Rex Sueonum annuisset illis, subsecuti sunt. Nobis iam pax magis placet, quam pugna, & fœdus vobiscum inire cupimus. Et primò quidem quicquid ex spolijs Danorum, auro & in armis accepimus, vobis pro munere fœderis damus. Deinde pro vnoquoque homine in hac urbe dimidiam libram argenti offerimus: & insuper censum, quem antè solebamus, vobis persoluimus. Rex verò & Principes dexteras ab eis accipientes fœdus inierunt, & thesauris innumerabilibus atque obsidibus; & sibi collatis cum gaudio ad sua reuersi sunt. Statim Sueones Christi Domini nostri Omnipotentiam collaudantes, eumque magnum super omnes Deos esse prædicabant; & sibi placitum deuouerunt ieiunium: ita ut ad sua reuersi

*Apulia
fœdum cum
Suedis pax
gat. Et se eis
subiicit.*

reuerſi poſt quam domi ſeptem dies eſſent, *ieiunium*
illos ſeptem omnes pariter à carne abſtinerēt. *Suedorum.*
Sed & poſt hoc 40. diebus euolutis, ipſi vna-
nima conuentione 40. ſequentes ſimiliter à
carne pœnitentiam agerent. Quod & factum
eſt. Sicque fauore omnium prædictus Erim-
bertus Sacerdos, liberè apud eos quæ Dei
ſunt agebat, & diuinæ Religionis augmenta
ſtudebat.

CAPVT XXVIII.

*De morte Horici Regis, & de perſecutione iunioris
Horici; & quomodo poſtea conuerſus qua ante-
ceſſor ſuus conceſſerat ſtabilierit &
auxerit.*

INter hæc verò contigit diuino iudicio, vt
piratarum infeſtatione memoratus Ho-
ricus Rex bello interemtus ſit. Cum quo o-
mnes pariter Primores terræ illius, qui olim
Domno Epifcopo familiares & amici habe-
bantur, gladio interierunt. Deinde poſt hæc
conſtituto Rege Horico iuniore, quidam Co- *Horicus*
mes præfati vici Slieſvvic, nomine Houi, & *iunior de-*
cæteri Principes eius perſuadere ei cœperunt, *ſtraxit Eccle-*
vt Eccleſia apud eos facta deſtrueretur, & Re- *ſiã: ſed pauld*
ligio Chriſtianitatis ibi cœpta annullaretur. *poſt conuer-*
Vnde & Preſbyter qui ibi aderat perſecutio- *ſitur.*
nis acerbitate compulſus inde reſeſſit. Pro hac
itaque re Domnus Epifcopus nimium con-
triftatus, quia nullum tunc cum Horico iu-
niore amicum habebat, ad diuinum ſolito
more

more cucurrit auxilium. Consolatus est quippe eum Dominus spiritali consolatione, & certus omninò factus est, quòd nullo modo Religio Christiana ibidem cœpta deperiret. Nam cum pro hac eadem re ad prædictum Regem ire disponderet, Domini præueniente gratia, idem Rex expulerat priùs de vico memorato iam dictum Comitum, ita vt nunquã postea in eius gratiam redire possent; & ad Dominum Episcopum gratis suum direxit Legatum, mandans vt Sacerdotem suum ad propriam remitteret Ecclesiam, nec se minùs quàm seniore Horicum Christi gratiam velle promereri. Quo factò, cum ipse Pastor noster ad eius præsentiam veniret, tantã gratiã à iuniore susceptus est Horico, vt statim ei omnia, quæ antecessor suus causã Christianitatis in Regno suo fieri permiserat, ipse quoque concederet. Insuper etiã, quòd antea paganus nefandum videbatur, vt Clocca in eadem haberetur Ecclesia concessit. In alio quoque vico Regni sui, Ripa vocato, similiter locum vbi Ecclesia fabricaretur concessit, & vt ibi Sacerdos præsens adesset licentiam dedit.

*Clocca.
Ripensis Eccl.
olstra.*

CAPVT XXIX.

Quomodo Ansfridum Dominus Archi-Episcopus miserit, & post eius reuersionem Raginbertum & post eius mortem Rimbertum.

HIs ritè peractis, Pastor noster venerabilis ad Gentem Sueonum quendam misit

misit Presbyterum, nomine Ansfridum, qui ex Gente Danorum oriundus erat: Qui cum illo aduenisset, memoratus Erimberrus Sacerdos exinde reuersus, & ille ibi cum multa omnium ambitione tribus annis demoratus est. Post reuersionem verò Ansfridi, qui apud nos aliquandiu conuersatus, aggrauescente dolore defunctus est; suum misit illic Presbyterum, nomine Raginbertum: qui cum ad hoc satis idoneus, & tantæ profectio- nis valdè esset voluntarius, & ad portum memoratum Sliasvich pergeret, diabolicâ machinatione in via Danorum latrocinantium insidijs circumnactus, & his quæ habebat spoliatus, die Assumptionis Sanctæ Mariæ ipse quoque in bonæ voluntatis cursu feliciter consummatus est. Quod cum Domni Episcopi animum nimio affecisset mœrore, nequaquam tamen à cœpta retrahi potuit voluntate; verùm in hoc opus alium ordinauit Presbyterum, ex Gente Danorum progenitum, nomine Rimberrum: qui & à populo susceptus, diuina apud eos Mysteria largiente Domino liberè hæctenus celebrauit.

CAPVT XXX.

*De vita & conuersatione Sanctissimi Patris
Ansgary.*

SANÈ, quia de causa Legationis eius, & Securâ quâ alios seruare cupiebat, multa iam diximus; qualis in semetipso & pro salute

H

lute

lute propriæ animæ extiterit, qualiterque corpus suum afflixerit, iam nunc tempus est enarrandi. Qualis namque apud vos in Monasterio in omni deuotionis suæ studio effulserit, vobis optimè est compertum: tamen vt auditum habemus, ipse adolescens & iuuenis senibus & grandæuis mirandus videbatur & imitandus. Iam verò sumto apud nos Episcopatu, hoc omninè quod in Monasterio inchoauerat modis omnibus augmentare, & vitam omnium Sanctorum imitari studuit: specialius tamen Beati Martini. Cilicio namque ad carnem non solum in die, sed etiam nocte vsus est, & magno opere populis Verbum Domini prædicando prodesse studebat. Interdum tamen, vt seipsum in diuina exerceret Philosophiâ, in solitudine manebat: ad quod opus Cellam aptam sibi constructam habebat, quam appellabat quietum locum & amicam mœrori; vbi cum paucis demoratus, quotiescunque à prædicatione & Ecclesiasticis officijs ab inquietudine paganorum liber esse poterat habitauit: ita tamen vt nunquam proprium commodum & solitudinis amorem gregis sibi commissi præponeret utilitati. Potro quo usque iuuentutis aliquatenus potitus est robore, persæpe panem in pondere & aquam in mensura sumebat, quo tempore non modicè, vt ipse affirmabat, à spiritu tentatus est Cenodoxiæ. Studebat namque inimicus hu-
mani ge-

*S. Ansga-
rius B.
Martini
imitator.*

*Cella S.
Ansgarij.*

*Abstinen-
tia S. Ansgarij, iuuue-
nis.*

mani generis peste iam dicta animam illius
 inficere, & magnus ipse oculis suis videba-
 tur. Qua de re tristis factus & ad Domini pie-
 tatem in oratione conuersus, postulabat vt
 suâ eum gratiâ ab hac perniciosissima impie-
 tate liberaret: Quod & factum est. Iam verò
 postquam senuit, non aded potuit de cibo
 abstinere, potus tamen ei semper aqua erat,
 nisi quòd propter vanam gloriam vitandam
 magis, quàm aliquam suauitatem capien-
 dam, aliquantulum ipsi aqua quam bibitu-
 rus erat de potu ammiseret. Quia tamen in
 senectute sua solita nequiuit vt parsimonia,
 studuit hoc eleëmofynis & orationibus,
 multisque alijs bonis compensare: huius rei
 gratiâ multos redemit captiuos, quibus liber-
 tatem dedit; nonnullos tamen eorum ad Dei
 seruitium educandos literis diuinis instruere
 iussit. Sed nunquam illi satis esse poterat,
 quin omnem vitam suam in luctu & lacrymis
 exigere vellet. nam licet illi compunctio cor-
 dis frequenter lacrymas excitaret, non ta-
 men vnquam ei sufficientes videbantur, nisi
 quòd in vltimo ætatis suæ anno hanc gratiam
 diu quæsitam Domino largiente promeruit,
 vt quotiescunque vellet ploraret. Denique ex
 ipsis compunctiuis rebus, & sacra Scriptura
 sumtis, per omnes Psalmos propriam apra-
 uit oratiunculam, quod ipse pigmenta voca-
 re solebat, vt ei Psalmi hac de causa dulce-
 cerent: in quibus scilicet pigmentis non

Et Jerem

*Compunctio
 S. Ansgarij
 S. Ansgarij
 S. Ansgarij*

*Pigmenta
 S. Ansgarij
 hoc est ora-
 tiuncula in
 singulos*

H 2

punctio-

Psalmos. Vi-
do Crantz.
Metropol.
lib. 1. cap.
42. in fin.

punctionem verborum curabat, sed compun-
ctionem cordis tantum quærebat; in qui-
bus aliquando Dei laudat omnipotentiam
& iudicium, aliquando semetipsum vitupe-
rat, aliquando Sanctos qui Deo obediunt
beatificat, aliquando miseros & peccatores
lūget, quibus omnibus semetipsum semper
deteriorem dicebat. Quæ tamen alijs cum
eo Psalmos canentibus, finito Psalmo, ipse
solus tacitus ruminare solebat, nec ulli ea ma-
nifestare volebat. Quidam tamen nostrum,
qui ei familiarissimus erat, magnâ vi precum-
vix ab eo obtinuit, ut ei ipsa pigmenta, sicut
ille cantare solitus erat, diceret: Quæ ta-
men ipse conscripta vivente eo nemini inno-

S. Ansga-
rius inter
cantandum
Psalmos mani-
bis opera-
batur.

Exerci-
cia sacra S.
Ansgarij.

Elemosyne
S. Ansgarij.

tuus; sed post obitum eius quibusque legere
volentibus exhibuit. Inter Psalmos autem can-
tandum frequenter etiam manibus operari
solebat: nam his temporibus rete operaba-
tur. De ipsis verò Psalmis dispositum habuit,
quos in nocte quos in die cantaret; quos dum
se ad Missam parabat cantaret, quos dum di-
scalceatus ad lectum ire volebat. Manè autem
semper quando se calciabat & latiabat, Leta-
niam cantabat, & sic ad Ecclesiam profectus
tres aut quatuor Missas celebrari faciebat, ipse
astans & officium agens. Statuto legitimo tē-
pore, in die publicam Missam, nisi aliqua ei in-
commoditas accidisset, ipse cantabat. In elec-

mosynis verò dandis quam ipse liberalissimus
fuerit quis enarrare potuit? cum omnia quæ
ha bebat

habebat in Domini voluntate necessitatem patientibus subministrare cupiebat. Et non solum in propria Parochia sed etiam in longinquis regionibus positis subsidium sui adiutorij ministrabat. Specialius tamen hospitale pauperum in Brema constitutum habebat, ad quod decimas de nonnullis villis disposuit, ut ibi eum cotidiana susceptione pauperum aegroti recrearentur. Per omnem Episcopatum suum decimas animalium & omnium reddituum, decimasque decimarum, quae ad eum pertinebant, in pauperum expansionem distribuebat, & quicquid argenti vel cuiuslibet census illi proveniebat; de argento etiam, quod ad Ecclesias in Monasterijs veniebat, quartam partem ad hoc ipsum destinabat. Curam vero pupillorum ac viduarum maximam semper habebat, & ubicunque Anachoritas esse sciebat, frequentibus visitationibus & donis ipsos in Dei servitio confortare & necessarijs subsidijs adiuuare studebat. Habebat quoque in zona propria semper sacculum cum nummis, ut si quando egens veniret, & dispensator eleemosynae suae desset, ipse sine mora quod daret haberet. Studebat enim illud Beati Iob dictum per omnia implere: ut nec saltem oculos viduae aliquando expectare faceret. Denique cum Parochias more Episcopali circuitet, antequam ipse ad convivium accederet, pauperes praecipiebat introduci; quibus & aquam ad manus lauandas

exhibebat, & eulogijs datis miscebat & mensâ antè ipsos posirâ. sic demum ad conuiuium suum cum hospitijs accedebat. Hæc & multa alia in Dei nomine faciebat.

CAPVT XXXI.

De Pastoralis eius gratiâ, & quomodo contumaces, mandatum eius preuaricantes, ignem diuinæ ultionis senserint.

AT verò de Pastoralis eius gratiâ qualis quantusque extiterit, præterisse non videtur. Nam quod ipse super gregis sui custodia sollicitus, multa sublimia videre promeruit, & in mente superna frequentius visitatione inspiratus sit, superius iam in multis comprehensum ostendimus. Denique iam exterius gratiâ Dei in eo largius coruscante, sermo prædicationis illius multâ suauitate profusus, partim erat horribilis, vt certo probaretur indicio, infusione spiritali verba eius moderari, quo miscens terroribus blandimenta vim diuini prætenderet iudicij, in quo veniens Dominus terribilis peccatoribus, & blandus apparebit iustis. Hac quippe gratiâ in verbis & vultu ammirandus erat, ita vt eum potentes & diuites, maximè tamen contumaces & proterui, terribilem attendere, mediocres verò quasi fratrem completerentur, pauperes autem quasi patrem piissimum venerarentur affectu. Porro licet signa virtutum velut instrumenta iactantiæ cautè

S. Ansgarius in verbis suis suavis & grauis.

cautè fugeret, tamen eo non quærente & *Miraculè*
 hæc ipsa non deerant. Nam cùm quodam *pœna in per-*
 tempore, in Frisia in pago Ostergao, in die *uicacis.*
 Dominica prædicaret populo, & inter alia
 prohiberet, ne quis in die Festo opus serui-
 le exerceret, quidam illorum, vt sunt con-
 tumaces & stolidi, domum reuerſi, quia seren-
 us erat aër in pratum euntes collecto fæ-
 no aceruos fecerunt: quibus factis, adue-
 sperascente die, omnes illi acerui, qui eadem
 die facti fuerant, diuinitus igni consumti
 sunt, illæſis illis permanentibus, qui in ante-
 rioribus diebus in medio præparati consta-
 bant. Quo facto, populi in circuitu manen-
 tes, fumum à longè cernentes, hostem ad-
 esse putantes, timuerunt valdè; sed diligen-
 tiùs rei veritatem perſcrutantes, contuma-
 ciam nonnullorum probauerunt esse mul-
 tatam.

CAPVT XXXII.

*De prauaricatione Nordalbingorum & correptione;
 & qualiter idipſum Archi-Epiſcopo priùs
 cœlitus ostensum ſit.*

NEc ſilentio prætereundum arbitramur
 quia cùm quodam tempore gens Nor-
 dalbingorum plurimùm deliquiſſet, quorum
 delictum huiusmodi erat: videlicet cùm non-
 nulli miſeri captiui de Chriſtianis, qui apud
 barbaros nimis affligebantur, inde effuge-
 rent, & ad Chriſtianos venirent, ad prædi-

H 4

ctos Nor-

Etos Nordalbingos, qui proximi noscuntur
 esse pagani, ipsi eos capiebant & in vinculis
 ponebant; quorum alios iterum pagani ven-
 debant, alios suo mancipabant seruitio, aut
 alijs Christianis vendebant. Cum ergo hoc
 Domino innotuisset Episcopo, & de hac re
 nimium anxius esset, quod in sua Diocesi
 tantum nefas contigisset, quadam nocte di-
 uina ei apparuit consolatio, videbatur nam-
 que illi, quod Dominus Iesus esset in præ-
 senti seculo, sicut olim fuit, quando suæ præ-
 sentis doctrinam & exempla populis præbe-
 bat. Visumque est ei quod ille cum multitu-
 dine fidelium, & quod ipse Dominus Episcopus
 cum eo in eodẽ esset itinere lætus ac gaudens,
 & vt ipsi videbatur erat in omnibus contuma-
 cibus terror diuinitus illatus, & ereptio fiebat
 oppressorum & quies magna in omnibus, ita
 vt nihil contrarietatis in ipso videretur esse i-
 tinere. Post hanc itaque visionem ad prædi-
 ctum populum suum ipse parauit profectio-
 nem, eã videlicet voluntate, vt & miseros qui
 irrationabiliter seruituti addicti erant, & ven-
 diti, quoquo pacto liberaret; & ne imposte-
 rum aliquis tantum malum committere au-
 deret, cum Domini gratia prohiberet. In qua
 profectioe tantam illi Dominus concessit
 gratiam, tantumque metum auctoritatis eius
 contumacibus incussit, vt licet esset nobiles &
 malè potentes, nullus tamen illorũ suo impe-
 rio auderet contradicere: sed quærebantur mi-
 feri vbi.

Visio S.
 Ansgarij o-
 rana.

feri vbicunq; venditi erant & donati libertate dimittebantur vt irent quocunq; vellent. Insuper ne vlla fraus in futurũ pro eadem re ob- tenderetur, conventionem talem fecerunt, vt non iuramento nec testibus se vllus eorum, qui in prædictã rapacitate maculati fuerant, defen- deret, sed iudicio omnipotentis Dei se com- mitteret. Hoc ergo factò in ipso itinere Domi- nus veraciter exhibuit, quod fidelibus polli- citus est dicens: Ecce ego vobiscum sum omni- bus diebus vsque ad consummationem seculi,

CAPVT XXXIII.

Quod multi oratione illius, & vnctione Olei sacri sanati sint; & de infirmitate & vltima defatigatio- ne corporis eius: & qualiter pro tristitia animi sui per excessum mentis diuinitus con- solatus sit.

QVanti verò oratione illius & vnctione Olei sacri sanati sint, enumerare non possumus. Hoc enim multorum assertione comperio, certatim ad eum, non solum de ipsius Diœcesi, sed etiam de longinquo ve- nire solebant ægrotantes medicinam salutis ab eo poscentes. Ipse tamen hæc omnia sem- per occultari maluit, quàm vulgari: nempe cum de huiusmodi virtutum signis aliquando coram eo fieret sermo, ipse cuidam suo di- xit familiari: Si dignus essem apud Deum meum, rogarem, quatenus vnum mihi conce- deret signum, videlicet vt de me gratia sua

Hic faceret

faceret bonum hominem. Præterea cùm talis ei esset vita, infirmitate tamen proprii corporis penè assiduè laborabat: omnis quippe vita eius ferè Martyrium fuit. Nam ætatis suæ anno sexagesimo quarto, Episcopatus verò trigesimo quarto, graui cœpit corporis morbo laborare, Dysenteriâ scilicet iugi: quæ cùm per multos dies, mensibus videlicet quatuor & amplius, acriter laboraret, & se ad mortem vergere sentiret, semper Deo gratias agebat, minoremque ipsum laborem esse dicebat, quàm sua mereretur iniquitas. Denique cùm sapius ea de re cum Discipulo suo, qui ei conscius penè in omnibus fuit, colloqueretur, & ipse summopere eum consolari voluisset, ad memoriam eius reuocare studens, quantam in Dei Seruitio, quantamque corporis sui pertulerit molestiam, & quòd etiam ipsa infirmitas nouissima grauis nimium & diutina, satis ipsi pro Martyrio reputari potuisset; ipse tamen nullo modo consolationem recipiens, sed in supra dicto permanebat mœrore. Vnde factum est, vt Dominus Seruum suum non iam vt priùs per somnium, sed apertius consolari dignatus sit, quatenus tanto mœrore suæ gratiæ præstaret remedium. Nam cùm quadam die ad Missam in Oratorio consistens, pro hoc ipso nimium sollicitus esset, subitò in excessu mentis raptus, audiuit vocem quandam sic vigilans, quæ ipsum vehementer increpabat, quòd nullatenus

S. Rimbertus consolatur eum.

S. Ansgarius in excessu mentis: quæ est quasi visio nona.

tenus de Dei promissione dubitare debuisset, quasi aliqua iniquitas Dei potuisset pietatem vincere: Firmissime crede, inquit, & nullatenus dubites, quia vtrumque tibi Deus suam gratiam faciet; idem & peccata dimittet, pro quibus modo sollicitus es, & omnia quae promisit implebit. Qua consolatione suscepta, ipse quoque consolabatur semetipsum.

CAPVT XXXIV.

De procuratione rerum suarum, & de transmigrationis eius tempore.

DEinde sollicitus quoque in Diocesi sua procurando cepit disponere, insuper & priuilegia Apostolicæ Sedis, quæ erant de Legatione ipsius facta, in multis libellis iussit describere, & per omnes penè Domni HLudovvici Regis Episcopos destinare. Ipsi quoque Regi HLudovvico, Filioque eius æquiuoco, hoc ipsum dirigens, addens & suo nomini literas, quibus postulauit, vt hæc in memoriam haberent, simul etiam prout res dictaret adiutorio essent, quatinus Legatio ipsa Dei auxiliante gratia & ipsis adiuuantibus fructificare & crescere in Gentibus potuisset. Porro cum iam per tres menses continuos prædicta laboraret infirmitate, & Epiphania Domini transisset, optare cepit, quatinus eum in Purificatione Sanctæ Mariæ ad Domini gratiam transire liceret. Qua ergo Festiuitate appropinquante, præcepit Clero & pau-

*S. Ansgarius optauit
in Festo Purificationis
Mariæ mori.*

& pauperibus conuiuium præparare, vt in ipso sanctissimo die epularentur. Iussit etiam vt tres fierent cerei magni ex sua speciali cera: quibus factis in ipsa vigilia prædictæ Festiuitatis fecit eos antè se ferri, & vnum ad Altare Sanctæ Mariæ accendere præcepit, alterum verò antè Altare Sancti Petri, tertium autem antè Altare Sancti Iohannis Baptistæ, optans vt ipsi eum de corpore susciperent egredientem, qui in supradietâ visione olim eius fuerant ductores. Cæterùm, prædictâ infirmitate ita erat fatigatus & attritus, vt penè iam in corpore ipsius nihil remaneret, exceptis ossibus, neruis ligatis & corio tectis. Attamen ipse semper in Domini laude se exercebat. Illucescente verò iam dictæ Festiuitatis die, Missas pro eo, sicut cotidie soliti fuerant, cuncti qui affuere Sacerdotes celebrarunt. Ipse verò ordinare cœpit, qualiter ad populum fieret sermo asserens nihil se eodem die gustaturum, donec publica finiretur Missa. Quâ finitâ cum parumper comedisset & bibisset, per omnem diem studiosius suos commonere, & ad Domini Seruitium accedere studuit, nunc communiter, nunc singulatim quemque prout poterat, ad diuinum animans seruitium. Maximè tamen eius cura & sollicitudo fuit de sua Legatione ad Gentes. Noctem quoque sequentem in talibus ammonitionibus perduxit continuam, Fratres verò qui aderant cum & Letaniam facerent, &

*Tres Cerei
accensi.*

*Missæ pro
eo.*

cerent, & Psalmos ex more pro eius exitu decantarent, ammonuit ipse, vt etiam Hymnum ad laudem Dei compositum, id est, Te Deum laudamus, pariter cantarent, Fidem quoque Catholicam à Beato Athanasio compositam. Manè verò facto omnibus qui aderant Sacerdotibus sacra Missarum solemnia pro eo celebrantibus Domini Corporis & Sanguinis communionē perceptā, eleuatis manibus precabatur, vt quicumque in eum quoquo modo peccāssent, diuina ei pietas remitteret. Deinde versiculos istos cœpit frequentius repetere: Secundum dūm misericordiam tuam memento mei tu, propter bonitatem tuam Domine Deus propitius esto mihi peccatori, Et, in manus tuas commendo spiritum meum. Cumque hæc ipse læpius repereret, & frequenti anhelitu iam ea frequentare non valeret, cuidam Fratri præcepit, vt hæc eadem vice illius frequentando cantaret. Sicque oculis in cœlum intentis, Domini gratiæ commendatum spiritum exhalauit.

Voluit, Te Deum laudamus, & Symbolum Athanasij, decantari:

*Voces omnes
ultima.*

Sanctus Ansgarius obiit anno Domini octingentesimo sexagesimo quinto: Anno autem ætatis sue sexagesimo quarto. Nam triginta annorum erat, quando consecrabatur in Archi-Episcopum Hamburgensis Ecclesiæ: cui ante Vniouem præfuit sedecim annis. Post hæc

Ciuitas

Ciuitas Hamburgensis fuit à barbaris depopulata, & Dominus Archi-Episcopus expulsus. Deinde Ecclesia Hamburgensis & Bremensis fuerunt vnita: post hanc Vnionem Dominus Archi-Episcopus vixit octadecim annis.

Hæc sunt verba Alberti Crantzij Metro-
poleos lib. 1. cap. 42. circ. fin. Sedit in vniuer-
sum Ansgarius in Episcopatu annis 34. Nam
primis annis septem Hamburgi Sedem ha-
buit, annis verò nouem in Ramsøla, dein-
de translatus Bremam duodecim annos per-
egit, antè impetratam Romæ plenariam Ec-
clesiarum Vnionem. Nouissimè ad annum
vsque septimum, post
illam,

VITA